

Strasbourg, 2013.6.11.
COM(2013) 404 final

2013/0185 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

**a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló,
nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SWD(2013) 203 final}

{SWD(2013) 204 final}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

1.1. Háttér-információk

Az 1/2003/EK rendelet¹ érvényre juttatja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: a Szerződés) 101. és 102. cikkében meghatározott azon uniós szabályokat, amelyek tiltják a versenyellenes magatartásokat (köztük a kartelleket) és az erőfölénnyel való visszaélést (a továbbiakban: az uniós versenyjogi szabályok); ehhez megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett e rendelkezéseket a Bizottság, a nemzeti versenyhatóságok és a nemzeti bíróságok egyedi ügyekben alkalmazzák.

Az 1/2003/EK rendelet felhatalmazza a Bizottságot és a nemzeti versenyhatóságokat a Szerződés 101. és 102. cikkének alkalmazására². A Bizottság bírságot szabhat ki az e rendelkezéseket megsértő vállalkozásokra³. A nemzeti versenyhatóságok jogköreit az 1/2003/EK rendelet 5. cikke határozza meg. Az uniós versenyjogi szabályok Bizottság és nemzeti versenyhatóságok általi alkalmazását általában az uniós versenyjog közjogi érvényesítéseként említik.

A közjogi jogérvényesítés mellett a Szerződés 101. és 102. cikke – a közvetlen hatályból következően – olyan jogokat és kötelezettségeket ruház az egyénekre, amelyeket a tagállamok nemzeti bíróságai útján lehet érvényesíteni⁴. Ezt tekintik az uniós versenyjogi szabályok magánjogi érvényesítésének.

A Szerződés 101. és 102. cikkének megsértésén alapuló kártérítési igények az uniós versenyjog magánjogi érvényesítésének fontos területét jelentik. A Szerződés 101. és 102. cikkében megfogalmazott tilalmak közvetlen hatályából eredően bármely egyén kártérítést követelhet az elszenvedett kárért, ha a kár és az uniós versenyjogi szabályok megsértése között ok-okozati viszony áll fenn⁵. A sértetteknek képesnek kell lenniük arra, hogy ne csak a ténylegesen felmerült kárért (*damnum emergens*), hanem az elmaradt haszonért (*lucrum cessans*) is kártérítést igényelhessenek, kamatokkal együtt⁶. Az uniós versenyjogi szabályok megsértése által okozott kár megtérítése nem érhető el közjogi jogérvényesítés útján. A kártérítés megítélése kívül esik a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok hatáskörén: a nemzeti bíróságok hatáskörébe, valamint a polgári anyagi és eljárásjog területéhez tartozik.

Az uniós versenyjogi szabályok betartását tehát együttesen biztosítja e szabályok Bizottság és nemzeti versenyhatóságok általi erőteljes közjogi érvényesítése, valamint a nemzeti bíróságok útján történő magánjogi jogérvényesítés.

---

¹ A Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról (HL L 1., 2003.1.4., 1. o.). Az EK-Szerződés 81. és 82. cikke helyébe 2009. december 1-jei hatállyal a Szerződés 101., illetve 102. cikke lépett. A rendelkezések lényegi tartalma nem változott.

² Az 1/2003 rendelet 4., illetve 5. cikke.

³ Az 1/2003 rendelet 23. cikke.

⁴ Az 1/2003 rendelet 6. cikke. lásd még a 127/73. sz., *BRT kontra SABAM* ügyben hozott ítélet (EBHT 1974., 51. o.) 16. pontját és a C-282/95 P. sz., *Guérin Automobiles kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet (EBHT 1997., I-1503. o.) 39. pontját.

⁵ Lásd a C-453/99. sz., *Courage és Crehan* ügyben hozott ítéletet (EBHT 2001., I-6297. o.); a C-295/04–C-298/04. sz., *Manfredi* egyesített ügyekben hozott ítéletet (EBHT 2006., I-6619. o.); a C-360/09. sz., *Pfleiderer AG kontra Bundeskartellamt* ügyben hozott ítéletet (EBHT 2011., I-5161. o.) és a C-199/11. sz., *Európai Közösség kontra Otis NV és társai* ügyben hozott ítéletet (EBHT 2012., I-0000. o.).

⁶ Lásd az 5. lányszövegben hivatkozott *Manfredi*-ügyben hozott ítélet 95. pontját.

1.2. A javaslat okai és céljai

Ez a javaslat a következők révén kívánja biztosítani az uniós versenyjogi szabályok hatékony érvényesítését:

- i. a versenyjog közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás optimalizálása; valamint
- ii. annak biztosítása, hogy az uniós versenyjogi szabályok megsértésének sértettjei teljes körű kártérítéshez juthassanak az elszenvedett kárért.

A versenyjog közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás optimalizálása

Az uniós versenyjogi szabályok átfogó érvényesítése legjobban akkor garantálható, ha a közjogi és a magánjogi jogérvényesítés kiegészítik egymást. A jelenlegi jogszabályi háttér azonban nem szabályozza megfelelően az uniós versenyjog érvényesítésének e két ága közötti kölcsönhatást.

Ha egy vállalkozás azt fontolgatja, hogy engedékenységi program keretében együttműködjön-e a versenyhatósággal (mely esetben a vállalkozás elismeri a kartellben való részvételét, amelyért cserébe teljesen vagy részben mentesül a bírság alól), együttműködése időpontjában nem tudhatja, hogy a versenyjogi jogsértés sértettjei hozzá fognak-e férni a versenyhatóságnak általa önként átadott információkhoz. A *Pfleiderer*-ügyben 2011-ben hozott ítéletében az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság)⁷ konkrétan kimondta, hogy uniós jog hiányában a nemzeti bíróságnak esetről esetre, a nemzeti jog alapján kell eldöntenie, hogy engedélyezhető-e a dokumentumokhoz (köztük az engedékenységi dokumentumokhoz) való hozzáférés. E döntés meghozatalakor a nemzeti bíróságnak mérlegelnie kell az uniós versenyjogi szabályok hatékony közjogi érvényesítésének védelméhez, valamint a teljes kártérítéshez való jog hatékony érvényesítésének biztosításához fűződő érdeket is. Ez a tagállamok között, sőt egyes tagállamokon belül is eltérésekhez vezethet a versenyhatóságok aktáiban található bizonyítékok ismertetését illetően. Ráadásul az engedékenységgel kapcsolatos információk feltárhatóságát illető, ebből eredő bizonytalanság valószínűleg befolyásolja egy vállalkozás azzal kapcsolatos döntését, hogy engedékenységi program keretében együttműködjön-e a versenyhatóságokkal vagy sem. Uniós szintű, jogilag kötelező erejű intézkedés hiányában így az – uniós versenyjogi szabályok közjogi érvényesítésének nagyon fontos eszközét jelentő – engedékenységi programok hatékonyságát komolyan veszélyeztethetné annak kockázata, hogy bizonyos dokumentumokat nemzeti bíróságok előtti kártérítési perekben ismertetnek.

Az EU trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló, 2008. évi fehér könyvvel (a továbbiakban: fehér könyv)⁸ kapcsolatos nyilvános konzultáció, valamint a kollektív jogorvoslatra vonatkozóan kialakítandó koherens európai megközelítésről szóló, 2011. évi konzultáció⁹ keretében az érdekeltek által adott válaszok megerősítették a magánjogi és a közjogi jogérvényesítés közötti kölcsönhatás szabályozásának szükségességét. Az európai versenyhatóságok vezetőinek 2012. májusi határozata is hangsúlyozta az engedékenységi dokumentumok védelmének fontosságát a polgári jogi kártérítési

⁷ A C-360/09. sz., *Pfleiderer AG kontra Bundeskartellamt* ügyben hozott ítélet (EBHT 2011., I-5161. o.).

⁸ COM(2008) 165 végleges; lásd még a fehér könyvhöz csatolt bizottsági szolgálati munkadokumentumot (SEC(2008) 404).

⁹ „A kollektív jogorvoslatra vonatkozóan kialakítandó koherens európai megközelítés felé” című nyilvános konzultáció, lásd: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/index_en.html.

keresetekkel összefüggésben¹⁰. Az Európai Parlament ismételten hangsúlyozta, hogy a közjogi jogérvényesítés kulcsfontosságú a versenyjog területén, és felhívta a Bizottságot annak biztosítására, hogy a magánjogi jogérvényesítés ne rontsa se az engedékenységi programok, se a vitarendezési eljárások hatékonyságát¹¹.

E javaslat első fő célja tehát az uniós versenyjogi szabályok közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás optimalizálása, biztosítva azt, hogy a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok folytathassák az erőteljes közjogi jogérvényesítés politikáját, miközben a versenyjogi jogsértések sértettjei kártérítéshez juthatnak az elszenvedett kárért.

A sértetteket megillető teljes kártérítéshez való jog hatékony érvényesítésének biztosítása

A második fő cél annak biztosítása, hogy az uniós versenyjogi szabályok megsértésének sértettjei hatékonyan érvényesíthessék kártérítési igényüket az általuk elszenvedett kárért.

Noha az uniós vívmányok részét képező, teljes kártérítéshez való jogot maga a Szerződés garantálja, e jog gyakorlati érvényesítése az alkalmazandó szabályok és eljárások miatt gyakran nehézségekbe ütközik vagy szinte lehetetlen. Bár az utóbbi időben néhány tagállamban bizonyos mértékű javulás figyelhető meg, a gyakorlatban az uniós versenyjogi szabályok megsértésének legtöbb sértettje jelenleg sem jut kártérítéshez az elszenvedett kárért.

A Bizottság már az EK antitröszt szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló, 2005. évi zöld könyvében¹² (a továbbiakban: zöld könyv) azonosította az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek hatékonyabb rendszerének útjában álló akadályokat. Ezek az akadályok a tagállamok nagy többségében még ma is fennállnak. A következő kérdésekkel kapcsolatosak:

- i. egy adott ügy bizonyításához szükséges bizonyítékok beszerzése;
- ii. hatékony kollektív jogorvoslati mechanizmusok hiánya, különösen a fogyasztók és a kkv-k esetében;
- iii. a továbbhárításon alapuló védekezésre vonatkozó egyértelmű szabályok hiánya;
- iv. a nemzeti versenyhatóságok határozatainak tulajdonított bizonyító erő pontos meghatározásának hiánya;
- v. kártérítési kereset indításának lehetősége valamely jogsértés versenyhatóság általi megállapítását követően; valamint
- vi. az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítésének módja.

A hatékony kártérítés e konkrét érdemi akadályai mellett jelentős eltérések tapasztalhatók az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó nemzeti jogszabályok között, és ezek az eltérések az utóbbi években csak fokozódtak. Ez a sokféleség jogbizonytalanságot okozhat az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési perekben

¹⁰ Az európai versenyhatóságok vezetőinek 2012. május 23-i találkozóján hozott, „Az engedékenységi dokumentumok védelme a polgári jogi kártérítési keresetekkel összefüggésben” című határozata, elérhető a következő címen: http://ec.europa.eu/competition/ecn/leniency_material_protection_en.pdf.

¹¹ Lásd az Európai Parlament 2012. február 2-i, „A kollektív jogorvoslattal kapcsolatos egységes európai megközelítés felé” című állásfoglalását (2011/2089(INI)): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-21>, valamint az EU versenypolitikájáról szóló éves jelentésről szóló állásfoglalását (2011/2094(INI)) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-31>.

¹² COM(2005) 672 végleges; lásd még a zöld könyvhöz csatolt bizottsági szolgálati munkadokumentumot (SEC(2005) 1732).

érintett valamennyi fél számára, aminek következtében azután hatástalanná válik a versenyszabályok magánjogi érvényesítése, különös tekintettel a több tagállamot érintő ügyekre.

E helyzet orvoslása érdekében e javaslat második fő célja annak biztosítása, hogy az uniós versenyjogi szabályok megsértésének sértettjei egész Európában hozzáférjenek az elszenvedett kár teljes megtérítését szolgáló hatékony mechanizmusokhoz. Ez egyenlőbb versenyfeltételeket fog teremteni a belső piac vállalkozásai számára. Emellett, ha nő annak valószínűsége, hogy a Szerződés 101. vagy 102. cikkét megsértő vállalkozásoknak viselniük kell a jogsértésükből eredő költségeket, ez nemcsak mentesíteni fogja a jogellenes magatartás sértettjeit e költségek viselése alól, hanem egyúttal az uniós versenyjogi szabályok betartását is ösztönözni fogja.

E cél elérése érdekében a Bizottság konkrét szakpolitikai javaslatokat terjesztett elő 2008. évi fehér könyvében. Az ezt követő nyilvános konzultáció során a civil társadalmat és az intézményeket képviselő érdekeltek – például az Európai Parlament¹³ és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság¹⁴ – messzemenően üdvözölték e szakpolitikai intézkedéseket, és kifejezett uniós szabályozás megalkotását sürgették az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekkel kapcsolatban¹⁵.

1.3. Meglévő rendelkezések a javaslat által érintett területen

- A Tanács 1/2003/EK rendelete a Szerződés [101.] és [102.] cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról
  - A 2. cikk értelmében a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének vagy 102. cikkének megsértésével kapcsolatos bizonyítási terhet a jogsértést állító fél viseli. Amennyiben az alperes igénybe kívánja venni a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésében foglalt kedvezményt, őt terheli annak a bizonyítása, hogy a bekezdésben foglalt feltételek teljesülnek. Ezek a szabályok egyaránt vonatkoznak a közjogi jogérvényesítésre, valamint a Szerződés 101. vagy 102. cikkének megsértése által okozott kár megtérítésére irányuló keresetekre.
  - A 15. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a Szerződés 101. vagy 102. cikke alkalmazására vonatkozó eljárás során a nemzeti bíróságok felkérhetik a Bizottságot, hogy adja át számukra a birtokában lévő információkat. A Bizottság és az EU tagállamainak bíróságai között a Szerződés 101. és 102. cikkének alkalmazása terén folytatott együttműködésről szóló bizottsági közlemény¹⁶ részletezi e rendelkezés értelmezését és gyakorlati alkalmazását.
  - A 16. cikk (1) bekezdése szerint, amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot a Szerződés 101. vagy 102. cikkének hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot. Kerülniük kell továbbá az olyan határozat kibocsátását, amely ellentétben állna a Bizottság által kezdeményezett

¹³ Az Európai Parlament 2009. március 26-i állásfoglalása az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló fehér könyvről (2008/2154(INI)).

¹⁴ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. március 25-i véleménye az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló fehér könyvről, HL C 228., 2009.9.22., 40. o.

¹⁵ Lásd az Európai Parlament 2012. február 2-i állásfoglalását az EU versenypolitikájáról szóló éves jelentésről (2011/2094(INI)).

¹⁶ HL C 101., 2004.4.27., 54. o.

eljárásban a Bizottság által tervezett határozattal. E célból a nemzeti bíróság felmérheti, hogy szükséges-e az előtte folyó eljárást felfüggeszteni.

- A 44/2001/EK tanácsi rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságra, valamint a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályokat tartalmaz¹⁷. A rendeletben meghatározott feltételek alapján rendelkeznek a tagállami bíróságok joghatósággal az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek elbírálására, és e feltételek alapján történik más tagállamokban az ilyen keresetek ügyében hozott határozatok elismerése és végrehajtása.
- Az 1206/2001/EK tanácsi rendelet szabályozza a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködést, az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre is kiterjedően¹⁸.
- A 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 6. cikkének (3) bekezdése az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat tartalmaz¹⁹.
- A 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet²⁰ bevezette a kis értékű követelések európai eljárását, a határokon átnyúló ügyekben a kis értékű követelések elbírálásának egyszerűsítése és felgyorsítása, valamint a költségek csökkentése érdekében.
- A 2008/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv előírja a tagállamok számára, hogy valamennyi polgári és kereskedelmi ügyben – így az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési perekben is – biztosítsák a közvetítés lehetőségét²¹.
- A 773/2004/EK bizottsági rendelet²² 15. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy a Bizottság irataiba való betekintés révén szerzett dokumentumokat csak a Szerződés 101. és 102. cikkének alkalmazása céljából folytatott bírósági vagy közigazgatási eljárások céljaira lehet felhasználni. Az iratbetekintésről szóló bizottsági közlemény²³ részletesebb szabályokat tartalmaz a Bizottság aktájába való betekintéssel és e dokumentumok felhasználásával kapcsolatban.

---

¹⁷ A Tanács 44/2001/EK rendelete (2000. december 22.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, HL L 12., 2001.1.16., 1. o. E rendeletet nemrég felváltotta a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU rendelet (HL L 351., 2012.12.20., 1. o.), amelynek legnagyobb része 2015. január 10-én fog hatályba lépni.

¹⁸ A Tanács 1206/2001/EK rendelete (2001. május 28.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről, HL L 174., 2001.6.27., 1. o.

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II.), HL L 199, 2007.7.31., 40. o.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 861/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről, HL L 199., 2007.7.31., 1. o.

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK irányelve (2008. május 21.) a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól, HL L 136., 2008.5.24., 3. o.

²² A Bizottság 773/2004/EK rendelete (2004. április 7.) a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról, HL L 123., 2004.4.27., 18. o.

²³ Bizottsági közlemény az EK Szerződés 81. és 82. cikke, az EGT-megállapodás 53., 54. és 57. cikke, valamint a 139/2004/EK tanácsi rendelet alapján folytatott eljárásokban a Bizottság aktájába való betekintés szabályairól, HL C 325., 2005.12.22., 7. o.

- A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (a továbbiakban: engedékenységi közlemény)²⁴ azon feltételekkel kapcsolatos szabályokat tartalmaz, amelyek mellett a vállalkozások engedékenységi program keretében együttműködhetnek a Bizottsággal annak érdekében, hogy valamely kartellügyben teljesen vagy részben mentesüljenek a bírság alól. A közlemény 33. pontjában kimondja, hogy a társasági nyilatkozathoz hozzáférést csak a kifogásközlés címzettjei kaphatnak, feltéve, hogy – a nevükben hozzáférést kapott jogi tanácsadójukkal együtt – nem készítenek mechanikus vagy elektronikus másolatot a társasági nyilatkozatban szereplő információkról, és hogy a társasági nyilatkozatról kapott információt kizárólag az engedékenységi közleményben meghatározott célból használják fel. Más résztvevők, például a panaszosok nem kapnak hozzáférést a társasági nyilatkozatokhoz. A társasági nyilatkozat ilyen jellegű különleges védelme nem indokolt attól kezdve, hogy a kérelmező annak tartalmát egy harmadik fél számára felfedi. Emellett az 1/2003/EK tanácsi rendelet 7. és 23. cikke szerint kartellügyekben hozott határozatok elfogadása érdekében folytatott vitarendezési eljárások lefolytatásáról szóló bizottsági közlemény (a továbbiakban: vitarendezési közlemény)²⁵ megállapítja a Szerződés 101. cikkének a kartellügyekre történő alkalmazása céljából indított eljárások (a továbbiakban: vitarendezési eljárás) lefolytatása során a Bizottsággal való együttműködés jutalmazásának keretét. A közlemény 39. pontja a vitarendezési beadványok nemzeti bíróságokhoz történő továbbítására vonatkozó szabályokat tartalmaz.

2. AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

2.1. Konzultáció az érdekelt felekkel

A 2005. évi zöld könyv és a 2008. évi fehér könyv egyaránt széles körű vitát váltott ki az érdekelték körében, akik számos észrevételt tettek²⁶. A nyilvános konzultációk során széles körű támogatást élvezett a Bizottság általános megközelítése az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek lehetővé tételével kapcsolatban. A válaszadók helyeselték a kártérítés alapelvét, valamint azt, hogy ebből következően nem javasoltunk olyan, elsősorban az elrettentést célzó intézkedéseket, mint az Egyesült Államokban elterjedt kollektív keresetek („class actions”), a bizonyítékok tárgyalási szakaszt megelőző felfedésének (pre-trial discovery) kiterjedt rendszere, illetve a többszörös kártérítés. Széles körű egyetértés mutatkozott azon tényezőket illetően, amelyek a versenyjogi jogsértések sértettjei számára akadályozzák a hatékony jogorvoslathoz jutást. A problémák megoldását célzó érdemi intézkedésekkel kapcsolatban azonban eltértek a vélemények.

2011-ben a Bizottság nyilvános konzultációt tartott a kollektív jogorvoslatra vonatkozóan kialakítandó koherens európai megközelítésről²⁷. Az érdekelték válaszaira és az Európai

²⁴ Bizottsági közlemény a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről, HL C 298., 2006.12.8., 17. o.

²⁵ HL C 167., 2008.7.2., 1. o.

²⁶ A nyilvános konzultáció során a Bizottsághoz beérkezett írásbeli észrevételek az alábbi internetcímeken tekinthetők meg: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/green_paper_comments.html (zöld könyvvel kapcsolatos konzultáció) és http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/white_paper_comments.html (fehér könyvvel kapcsolatos konzultáció).

²⁷ Lásd a fenti 9. lábjegyzetet.

Parlament véleményére²⁸ tekintettel a Bizottság úgy döntött, hogy horizontális megközelítést alkalmaz a kérdést illetően, ahelyett, hogy a kollektív jogorvoslatra vonatkozó, versenyspecifikus rendelkezéseket foglalna bele e javaslatba. A horizontális megközelítés elfogadása lehetővé teszi a kollektív jogorvoslatra vonatkozó közös szabályok elfogadását valamennyi olyan szakpolitikai területen, ahol gyakran széttagolt károk keletkeznek, és ahol a fogyasztók és a kkv-k nehezen juthatnak kártérítéshez. A kollektív jogorvoslattal kapcsolatos horizontális megközelítés első lépéseként a Bizottság elfogadta „A kollektív jogorvoslat horizontális európai kerete felé”²⁹ című közleményt, és az uniós jog által biztosított jogok megsértése tekintetében a jogsértés megszüntetésére és kártérítésre irányuló tagállami kollektív jogorvoslati mechanizmusok közös elveiről szóló bizottsági ajánlást³⁰.

A Bizottság emellett 2011-ben nyilvános konzultációt tartott az antitröszt szabályok megsértésével okozott károk számszerűsítésére vonatkozó útmutató tervezetével³¹ kapcsolatban. A dokumentum a kártérítési keresetekben a károk számszerűsítésére használt számos módszerbe betekintést ad, és elmagyarázza e módszerek előnyeit és hátrányait. Az intézményi és az egyéb érdekelték általában üdvözölték az antitröszt szabályok megsértése által okozott károk számszerűsítésére vonatkozó, jogi kötőerővel nem rendelkező iránymutatás kibocsátásának elképzelését³².

2.2. Külső szakértői vélemények összegyűjtése és felhasználása

A Bizottság külső tanulmányokat rendelt meg a 2005-ös zöld könyv³³, a 2008-as fehér könyv³⁴ és az antitröszt szabályok megsértése által okozott károk számszerűsítésére vonatkozó útmutató 2011-es tervezetének³⁵ előkészítéséhez.

2.3. Hatásvizsgálat

Az irányelvjavaslatot megelőzően hatásvizsgálat készült, amely nagymértékben a fehér könyvhöz készült hatásvizsgálat megállapításain alapult. A fehér könyvből valószínűsíthető

²⁸ Az Európai Parlament 2012. február 2-i, „A kollektív jogorvoslattal kapcsolatos egységes európai megközelítés felé” című állásfoglalása (2011/2089(INI)): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-21>.

²⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A kollektív jogorvoslat horizontális európai kerete felé, COM(2013) 401 final.

³⁰ A Bizottság ajánlása az uniós jog által biztosított jogok megsértése tekintetében a jogsértés megszüntetésére és kártérítésre irányuló tagállami kollektív jogorvoslati mechanizmusok közös elveiről, C(2013) 3539 final.

³¹ Nyilvános konzultáció a „Károk számszerűsítése a Szerződés 101. és 102. cikkének megsértése alapján indított kártérítési keresetekben” című útmutató tervezetével kapcsolatban; elérhető a következő internetcímen: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_actions_damages/index_en.html.

³² A nyilvános konzultáció során beérkezett észrevételek a következő címen érhetők el: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_actions_damages/index_en.html#contributions.

³³ „Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules” (Tanulmány a közösségi versenyjogi szabályok megsértéséből eredő kártérítési igényekkel kapcsolatos feltételekről), hozzáférhető az alábbi linken: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/study.html>.

³⁴ „Making antitrust damages actions more effective in the EU: welfare impact and potential scenarios” (Az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek hatékonyabbá tétele az EU-ban: jóléti hatás és lehetséges forgatókönyvek), hozzáférhető az alábbi linken: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/impact_study.pdf.

³⁵ “Quantifying antitrust damages – Towards non-binding guidance for courts” (Az antitröszt szabályok megsértése által okozott károk számszerűsítése – A bíróságoknak szóló, nem kötelező útmutató felé), hozzáférhető az alábbi linken: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf.

hatástalanságuk vagy nagy költségigényük miatt kihagyott intézkedésekkel nem foglalkoztunk ismételten.

A hatásvizsgálati jelentés³⁶ négy választási lehetőséget vázolt fel egy olyan nyomon követési kezdeményezés kapcsán, amelynek célja az uniós versenyjogi szabályok közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás optimalizálása, valamint az uniós versenyjogi szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó jogi keret egész Európán belüli hatékonyabbá tétele. A lehetőségek az uniós szintű intézkedés hiányától – a puha jogi megközelítésen keresztül – két olyan lehetőségig terjedtek, amelyek jogilag kötelező erejű uniós intézkedést irányoznak elő.

Az ezen irányelvjavaslat alapjául szolgáló, előnyben részesített lehetőség tekinthető a kitűzött célok elérését a legköltséghatékonyabb módon szolgáló változatnak. Megfelelően figyelembe veszi az elmúlt nyolc év nyilvános konzultációi során beérkezett két fő észrevételt, valamint az uniós és nemzeti szinten végbement legutóbbi jogalkotási és igazságszolgáltatási fejleményeket.

3. A JAVASLAT JOGI ELEMEI

3.1. A javaslat jogalapja

Egy európai intézkedés jogalapját olyan objektív tényezők alapján kell megválasztani, amelyek bírósági felülvizsgálatnak alávethetőek. Ezek közé tartozik az intézkedés célja és tartalma. E javaslat a Szerződés 103. és 114. cikkén alapul, mert két azonos fontosságú, egymástól elválaszthatatlan cél megvalósítására irányul, melyek a következők: a) a Szerződés 101. és 102. cikkében meghatározott elvek érvényre juttatása, valamint b) egyenlőbb versenyfeltételek biztosítása a belső piacon működő vállalkozások számára, és a belső piacból eredő jogok gyakorlásának megkönnyítése a polgárok és a vállalkozások számára.

Az első célkitűzéssel kapcsolatban a Bíróság egyértelművé tette, hogy az uniós versenyjogi szabályok teljes érvényesülését és különösen a bennük szereplő tilalmak tényleges érvényesülését veszélyeztetné, ha nem igényelhetne bármely személy kártérítést az olyan szerződés vagy magatartás révén okozott kárért, amely alkalmas a verseny korlátozására vagy torzítására. A Bíróság szerint a kártérítési keresetek megerősítik az uniós versenyjogi szabályok hatékonyságát, és ezáltal jelentősen hozzájárulhatnak az Európai Unión belüli hatékony verseny fenntartásához³⁷. E javaslat egyértelműen érvényre juttatja e rendelkezéseket, mivel javítani kívánja azon feltételeket, amelyek alapján a károsultak kártérítést igényelhetnek, továbbá optimalizálni kívánja az EUMSZ 101. és 102. cikkének közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatást. Ez azt jelenti, hogy az irányelvjavaslatnak a Szerződés 103. cikkén kell alapulnia.

Ez a jogalap azonban önmagában nem elégséges, mert az irányelvjavaslat célja és tartalma is túlmutat e jogalapon. Ugyanis az irányelvjavaslat célja tágabb, mint az EUMSZ 101. és 102. cikkének érvényre juttatása. Az uniós versenyjogi szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó nemzeti szabályok közötti jelenlegi különbségek – ideértve az ilyen keresetek, valamint e szabályok közjogi érvényesítése közötti kölcsönhatást – feltűnően egyenlőtlen versenyfeltételeket teremtettek a belső piacon. E jelentős különbségeket már egy 2004-ben készült összehasonlító tanulmány³⁸, valamint a 2008-as fehér könyv és az ahhoz

³⁶ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: A hatásvizsgálat összefoglalása, Az uniós antitörzst szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek, Strasbourg 2013.6.11., SWD(2013) 203 final.

³⁷ Lásd a fenti 5. lábjegyzetet.

³⁸ Lásd a fenti 33. lábjegyzetet.

kapcsolódó hatásvizsgálat is bemutatta. Azóta e különbségek fokozódtak, mivel csupán kevés tagállamban mentek végbe különféle jogalkotási és igazságszolgáltatási fejlemények.

Az eltérések egyik példáját jelentik a bizonyítékokhoz való hozzáférésre vonatkozó nemzeti szabályok közötti különbségek. Néhány tagállam kivételével a nemzeti bíróság előtti eljárásokban a dokumentumok ismertetésére vonatkozó megfelelő szabályok hiányából az következik, hogy a versenyjogi jogsértések azon sértettjei, akik kártérítéshez kívánnak jutni az elszenvedett kárért, ténylegesen nem férnek hozzá a bizonyítékokhoz. Egyéb példák a továbbhárításra vonatkozó nemzeti szabályokkal (ha a meglévő különbségek jelentősen befolyásolják egyrészt a közvetlen/közvetett vásárlók hatékony kárigény-érvényesítési képességét, másrészt azt, hogy az alperes mekkora eséllyel tudja elkerülni az okozott kár megtérítését), a nemzeti versenyhatóságok határozatainak későbbi kártérítési perekben tulajdonított bizonyító erővel, valamint az antitröszt szabályok megsértésével okozott károk számszerűsítésére vonatkozó nemzeti szabályokkal (pl. a kár bekövetkezésére vonatkozó vélelem létezésével) kapcsolatosak.

A nemzeti szabályok közötti jelentős különbségekből következően egyes tagállamokat – az ott alkalmazandó szabályokra tekintettel – a felperesek sokkal alkalmasabbnak tekintenek az antitröszt szabályok megsértésével okozott károk megtérítése iránti kereset megindítására, mint más tagállamokat. E különbségek egyrészt egyenlőtlenséget és bizonytalanságot eredményeznek azzal kapcsolatban, hogy a károsultak – polgárok és vállalkozások egyaránt – milyen feltételekkel gyakorolhatják a Szerződésből eredő kártérítési jogukat, másrészt befolyásolják e jog érdemi érvényesülését is. Ha ugyanis a joghatósági szabályok lehetővé teszik, hogy a felperes e „kedvező” tagállamok egyikében indítsa meg keresetét, és a felperes rendelkezik az ehhez szükséges forrásokkal és ösztönzőkkel, sokkal nagyobb valószínűséggel fogja érdemben gyakorolni a kártérítéshez való uniós jogát, mint ha ezt nem teheti meg. Mivel az alacsonyabb kárigénnyel és/vagy kevesebb forrással bíró károsultak gyakran a letelepedésük szerinti tagállam bíróságai előtt indítanak kártérítési keresetet (aminek egyik oka az, hogy a fogyasztók és a kisvállalkozások különösen nem engedhetik meg maguknak a kedvezőbb joghatóság megválasztását), a nemzeti szabályok közötti eltérések egyenlőtlen feltételekhez vezethetnek a kártérítési keresetek vonatkozásában, és a versenyt is befolyásolhatják az e károsultak működése szerinti piacon.

Emellett e jelentős különbségekből adódóan a más-más tagállamban letelepedett és működő vállalkozásoknak jelentősen eltérő kockázattal kell számolniuk a tekintetben, hogy felelősségre vonják-e őket a versenyjogi jogsértésekért. A kártérítéshez való uniós jog érvényesítése terén jelentkező eltérések versenyelőnyt biztosíthatnak azon vállalkozások számára, amelyek megsértették a Szerződés 101. vagy 102. cikkét, de a „kedvező” tagállamok egyikében sem rendelkeznek székhellyel, illetve ott nem fejtenek ki tevékenységet. Másrészt az érvényesítés terén jelentkező eltérések visszatárhathatnak a letelepedéshez, valamint az áruk értékesítéséhez és szolgáltatások nyújtásához való jog azon tagállamokban történő gyakorlásától, ahol a kártérítéshez való jog hatékonyabban érvényesíthető. Ily módon a felelősségi szabályok közötti különbségek negatívan befolyásolhatják a versenyt, és érzékelhetően torzíthatják a belső piac megfelelő működését.

Ezért annak érdekében, hogy egyenlőbb versenyfeltételeket biztosítsunk a belső piacon működő vállalkozások számára, és javítsuk azokat a feltételeket, amelyek mellett a károsultak gyakorolhatják a belső piacból eredő jogaikat, indokolt fokozni a jogbiztonságot és csökkenteni az antitröszt szabályok megsértésével okozott károk megtérítésére irányuló keresetekre vonatkozó tagállami szabályok közötti különbségeket.

A nemzeti szabályok közelítésének mértéke nem korlátozódik az uniós versenyjogi szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre, hanem kiterjed a nemzeti versenyjogi szabályok

megsértésének eseteire is, ha az előbbiekkal párhuzamosan ezeket is alkalmazzák. Így például ha a tagállamok közötti kereskedelemre hatást gyakorló jogsértés egyúttal a nemzeti versenyjogot is sérti, az e jogsértésen alapuló kártérítési kereseteknek meg kell felelniük az uniós versenyjog megsértése esetére megállapított szabályoknak is.

A nemzeti anyagi és eljárásjogi szabályok közelítése – a torzulásoktól mentes belső piaci verseny biztosítása érdekében, valamint azzal a céllal, hogy a polgárok és a vállalkozások teljes mértékben gyakorolhassák az abból eredő jogait és szabadságaikat – nem pusztán kiegészítő jellegű az uniós versenyjogi szabályok tényleges érvényesülésének biztosítására irányuló célhoz képest. E következtetés nemcsak a célkitűzésekből következik, hanem az irányelvjavaslat konkrét rendelkezéseiből is. A Szerződés 103. cikke nem tudja lefedni az irányelvjavaslat tartalmának egészét, mert a javaslat módosítja a nemzeti versenyjog megsértésén alapuló kártérítéshez való jogra vonatkozó nemzeti szabályokat is – igaz, csak azon versenyellenes magatartások tekintetében, amelyek hatással vannak a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelyekre így az uniós versenyjog egyaránt vonatkozik³⁹. Következésképpen az irányelvjavaslat hatálya – nemcsak a célokból, hanem a jogi aktus tartalmából is eredően – túlmutat a Szerződés 101. és 102. cikkének érvényre juttatásán, ami azt jelenti, hogy az irányelvjavaslatnak az EUMSZ 114. cikkén is alapulnia kell.

Az irányelvjavaslat ezen egymással kölcsönösen összefüggő – jóllehet egymástól elkülönülő – céljai nem érhetők el külön-külön, két önálló jogi aktus elfogadásával. Nem lenne például ésszerű felosztani az irányelvjavaslatot egy első, az EUMSZ 103. cikkén alapuló jogi aktusra, amely az EUMSZ 101. és 102. cikkének megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó nemzeti szabályok közelítéséről rendelkezik, és egy második, az EUMSZ 114. cikkén alapuló jogi aktusra, amely azt írja elő a tagállamok számára, hogy ugyanezen anyagi és eljárásjogi szabályokat alkalmazzák a nemzeti versenyjog megsértésén alapuló kártérítési keresetekre. Ez a lehetőség anyagi és eljárásjogi okokból nem választható.

Anyagi jogi szempontból a két önálló célkitűzés közötti elválaszthatatlan kapcsolat alátámasztja a megvalósításukat szolgáló konkrét intézkedéseket. Az ismertetés alóli kivételek és a felelősségre vonatkozó korlátozások például még a nemzeti versenyjog megsértésén alapuló igények esetében is biztosítják a 101. és a 102. cikk teljes körű érvényesülését, amennyiben a Szerződés rendelkezéseivel párhuzamosan a nemzeti versenyjogot alkalmazzák. Emellett a jogbiztonság és az egyenlő belső piaci versenyfeltételek iránti igény miatt ugyanazon szabályoknak kell vonatkozniuk az uniós és a nemzeti versenyjogi szabályok megsértésére (amennyiben az uniós szabályokkal párhuzamosan utóbbit is alkalmazzák). Eljárás szempontból és az uniós jogalkotás intézményi egyensúlyának megőrzése érdekében a két helyzetre vonatkozóan csak úgy alakíthatók ki egységes szabályok, ha egyazon eljárásban egyetlen jogi aktus kerül elfogadásra.

Ezen okokra tekintettel a kezdeményezés részét képező intézkedések nem oszlanak meg több jogi aktus között – azokkal közösen foglalkozik az irányelvjavaslat, amelynek így a Szerződés 103. és 114. cikkén egyaránt alapulnia kell.

3.2. A szubszidiaritás elve (az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkének (3) bekezdése)

Az irányelvjavaslat megfelel a szubszidiaritás elvének, mivel célkitűzéseit a tagállamok nem tudják megfelelően megvalósítani, és az uniós intézkedés egyértelműen szükséges és értékes. Egy uniós szintű, kötelező erejű jogi aktussal – a hatékony kártérítési kereseteket az egész Unióban lehetővé tevő egységes szabályok révén – megfelelőbben biztosítható a Szerződés

---

³⁹ Lásd még a 0 szakaszt.

101. és 102. cikkének teljes érvényesülése, valamint az egyenlőbb belső piaci versenyfeltételek biztosítása.

Az irányelvjavaslat az alábbi okok miatt tekinthető a szubszidiaritás elvével összhangban állónak:

- Jelentős a kockázata annak, hogy a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok által végzett hatékony közjogi jogérvényesítés veszélybe kerülne, ha nem létezne uniós szintű szabályozás a közjogi és magánjogi jogérvényesítés közötti kölcsönhatásra vonatkozóan, különösen pedig nem lennének közös európai szabályok a versenyhatóság aktájából származó információk kártérítési perekben történő felhasználhatóságára vonatkozóan. Ez legtisztábban azon információkkal kapcsolatban szemléltethető, amelyeket a vállalkozások engedékenységi program keretében, önként bocsátottak a versenyhatóságok rendelkezésére. Amennyiben mindegyik nemzeti bíróságnak esetleg, a vonatkozó nemzeti szabályok alapján kell eldöntenie, hogy engedélyezi-e a hozzáférést az engedékenységgel kapcsolatos információkhoz, úgy az ebből eredő kiszámíthatatlanságot a – potenciálisan eltérő – nemzeti szabályok nem tudják megfelelően kezelni. Mivel ugyanis a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok az Európai Versenyhatóságok Hálózata keretében információkat cserélhetnek egymással, az engedékenységi program potenciális jelentkezői valószínűleg figyelembe veszik, hogy mely nemzeti szabályozás nyújtja a legalacsonyabb szintű védelmet (attól tartva, hogy ügyüket adott esetben e tagállam versenyhatósága bírálhatja el). Az engedékenységhez kapcsolódó információk védelmének érzékelt szintjét tehát az fogja meghatározni, hogy melyik nemzeti szabályozás kínálja a legalacsonyabb szintű védelmet a többi tagállamban alkalmazandó szabályokhoz képest. Ezért a közjogi és magánjogi jogérvényesítés közötti kölcsönhatást illetően valamennyi tagállamban közös szabályozás kialakítására van szükség. Ez csak uniós szinten lehetséges.
- A tapasztalatok szerint uniós szabályozás hiányában a legtöbb tagállam – a Bíróság többszöri figyelmeztetése ellenére – nem biztosít saját elhatározás alapján hatékony keretet a Szerződés 101. és 102. cikke megsértésének sértettjei által igényelhető kártérítés tekintetében. A Bizottság zöld és fehér könyvének közzététele óta csak kevés tagállam fogadott el olyan jogi szabályozást, amelynek célja az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek indításának lehetővé tétele; ráadásul rendszerint az ilyen szabályok is bizonyos kérdésekre korlátozódnak, és nem fedik le az e javaslat által előírányzott intézkedések teljes körét. Így az uniós antitröszt szabályok megsértésének sértettjei – egyes tagállamok által tett bizonyos lépések ellenére – még mindig nem jutnak hatékony kártérítéshez. Csak további európai szintű ösztönzők teremthetnek olyan jogi keretet, amely hatékony jogorvoslatot biztosít, és garantálja az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében meghatározott, hatékony jogvédelemhez való jogot.
- Jelenleg szembeszökő egyenlőtlenség tapasztalható a tagállamok között a Szerződés által garantált egyéni jogosultságok bírói védelmének szintjét illetően, ami torzíthatja a versenyt és a belső piac megfelelő működését. Ennek eredményeként még az uniós jog által biztosított kártérítési jogosultság tartalma tekintetében is nyilvánvaló egyenlőtlenségek mutatkoznak. Konkrétabban: előfordulhat, hogy az egyik tagállam jogán alapuló kártérítési igény eredményeként az egyik tagállamban a felperes teljes kártérítéshez juthat, míg egy hasonló jogsértésen alapuló, másik tagállamban érvényesített igény alapján adott esetben jelentősen alacsonyabb kártérítésben részesül, vagy semmilyen kártérítéshez nem jut. Ez az egyenlőtlenség még markánsabbá válik, ha – miként a jelen ügyben – csak néhány tagállam javítja azokat

a feltételeket, amelyek mellett a versenyjogi jogsértés sértettjei kártérítést igényelhetnek az elszenvedett kárért. A Szerződés 101. és 102. cikkének államokon átívelő vetülete, valamint e rendelkezéseknek a belső piac működésével fennálló elválaszthatatlan kapcsolata uniós szintű intézkedéseket tesz indokolttá.

3.3. Az arányosság elve (az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkének (4) bekezdése)

Ami az arányosságot illeti, az irányelvjavaslat nem lép túl a céljainak hatékony eléréséhez szükséges mértéken; a cél annak biztosítása, hogy a versenyjog közjogi érvényesítése az egész EU-ban hatékony védelmet élvezzen, illetve hogy a versenyjogi jogsértések sértettjei számára az általuk elszenvedett kár teljes megtérítését biztosító, valóban hatékony mechanizmusok álljanak rendelkezésre, miközben az alperesek és a harmadik felek jogos érdekei is védelemben részesülnek.

Az irányelvjavaslat alapján ezek a célkitűzések egyúttal a lehető legalacsonyabb költségek mellett érhetőek el. A polgárokra és vállalkozásokra háruló potenciális költségek arányosak a kitűzött célokkal. Ebbe az irányba az első lépést a fehér könyv tette meg, amely elvetette a radikálisabb intézkedéseket (pl. a többszörös kártérítést, a pertársaságból való kilépés kifejezett kinyilvánítását igénylő kollektív kereseteket [„opt-out class actions”], valamint a bizonyítékok ismertetésének kiterjedt rendszerét). Az egyensúly megteremtésére irányuló célkitűzések széles körű támogatást kaptak a nyilvános konzultációk során. Az irányelvjavaslatba beépített biztosítékok tovább erősítik ezt az egyensúlyt azáltal, hogy anélkül csökkentik a potenciális költségeket (különösen a perköltségeket), hogy veszélyeztetnék a kártérítéshez való jogot. Emellett a fehér könyvben javasolt bizonyos intézkedések – például a kollektív jogorvoslat és a vétkesség követelményére vonatkozó szabályok – azóta kikerültek e javaslatból. Végül az irányelv mint megfelelő jogi aktus kiválasztása összhangban van azzal az elvvel, mely szerint mindaddig, amíg a célkitűzések teljesülnek, a lehető legkevesebb beavatkozásra van szükség.

3.4. Irányelv mint a legmegfelelőbb kötelező jogi aktus

E javaslat célkitűzéseinek elérése egy irányelvvel biztosítható a legjobban. Ez a legmegfelelőbb jogi aktus az intézkedések hatékony érvényesülésének biztosítására, valamint a tagállamok jogrendszereihez való zökkenőmentes alkalmazkodás megkönnyítésére.

- Az irányelv azt követeli meg a tagállamoktól, hogy a kitűzött célokat elérjék, és az intézkedéseket nemzeti anyagi és eljárásjogi rendszerükbe átültessék. E megközelítés nagyobb szabadságot biztosít a tagállamoknak az uniós intézkedések végrehajtásakor, mint egy rendelet, hiszen a tagállamok így megválaszthatják az irányelvben foglalt intézkedések végrehajtásának legmegfelelőbb eszközeit. Ez a tagállamok számára lehetővé teszi annak biztosítását, hogy ezek az új szabályok összhangban álljanak hatályos nemzeti anyagi és eljárásjogi rendszerükkel.
- Ezenfelül az irányelv rugalmas eszközként közös szabályok bevezetését teszi lehetővé a nemzeti jog azon területein, amelyek elengedhetetlenek a belső piac működéséhez, a kártérítési keresetek hatékony érvényesítéséhez és az egész EU-ban megfelelő garanciák biztosításához, miközben elegendő teret hagy az egyes tagállamok számára, hogy – amennyiben úgy döntenek – további intézkedéseket hozzanak.
- Végezetül, az irányelv megelőzi a szükségtelen beavatkozást azokon a területeken, amelyeken a tagállam belső jogának rendelkezései már összhangban állnak a javasolt intézkedésekkel.

4. A JAVASLAT RÉSZLETES MAGYARÁZATA

4.1. Hatály és fogalommeghatározások (I. fejezet: 1–4. cikk)

Az irányelvjavaslat javítani kívánja azon feltételeket, amelyek mellett a felek kártérítéshez juthatnak azon károkért, amelyeket a) az uniós versenyjogi szabályok megsértése, vagy b) a nemzeti versenyjogi rendelkezések megsértése okozott, amennyiben utóbbit nemzeti versenyhatóság vagy nemzeti bíróság adott ügyben az uniós versenyjogi szabályokkal párhuzamosan alkalmazza. E párhuzamos alkalmazás alapja a Szerződés 101. és 102. cikkének, valamint a nemzeti versenyjogi szabályoknak az 1/2003/EK rendeletben szabályozott kapcsolata. Az 1/2003/EK rendelet szerint, ha a nemzeti versenyhatóságok vagy a nemzeti bíróságok a nemzeti versenyjogot alkalmazzák a 101. cikk szerinti olyan megállapodásokra, amelyek befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, akkor a 101. cikket is alkalmazniuk kell. Ugyanígy alkalmazniuk kell a 102. cikket is, ha az e rendelkezés által tiltott visszaélések bármelyikére alkalmazzák a nemzeti versenyjogot⁴⁰. Olyan ügyekben, ahol mind az uniós, mind a nemzeti versenyjog megsértéséért igényelnek kártérítést, indokolt, hogy ugyanazon anyagi és eljárásjogi szabályok vonatkozzanak e kártérítési keresetekre. Ha a versenyellenes magatartás egyetlen konkrét példájáért fennálló polgári jogi felelősségre eltérő szabályok vonatkoznának, ez nemcsak a bírók számára tenné lehetetlenné az ügy kezelését, hanem jogbizonytalanságot is előidézne valamennyi érintett fél számára, és ellentétes eredményekre vezethetne attól függően, hogy a nemzeti bíróság az uniós vagy a nemzeti versenyjog megsértéseként kezeli-e az ügyet, ami hátráltatná e szabályok hatékony alkalmazását. Az irányelvjavaslat ezért a „nemzeti vagy uniós versenyjogi jogsértéseken”, illetve együttesen a „versenyjogi jogsértéseken” alapuló kártérítési keresetekre utal, miközben a „nemzeti versenyjog” fogalmát szűken határozza meg, és így az csak azon eseteket fedi le, amikor a nemzeti versenyjogot az uniós versenyjoggal párhuzamosan alkalmazzák.

Az irányelvjavaslat által meghatározott szabályok i. biztosítják, hogy a versenyjogi szabályok megsértése következtében károsult természetes és jogi személyek azonos szintű védelemben részesüljenek az egész Unióban, és a nemzeti bíróságok előtti kártérítési keresetek révén hatékonyan érvényesíthessék a teljes kártérítéshez való uniós jogukat, továbbá ii. optimalizálják e kártérítési keresetek és a versenyjogi szabályok közjogi érvényesítése közötti kölcsönhatást.

A 2. cikk felidézi a teljes kártérítéshez való jogra vonatkozó uniós vívmányokat. Az irányelvjavaslat tehát a kártérítés elvéből indul ki: célja, hogy lehetővé tegye a versenyjogi szabályok megsértése révén károsultak számára, hogy az elszenvedett kárért kártérítést kapjanak a jogsértő vállalkozás(ok)tól.

A 2. cikk felidézi továbbá a keresetindításhoz való jogra és a megtérítendő kár fogalmára vonatkozó uniós vívmányokat. Az e rendelkezésben említett, felmerült kár fogalma a Bíróság ítélkezési gyakorlatából származik, és tartalmazza a versenyjogi szabályok megsértése révén okozott valamennyi (vagyoni és nem vagyoni) kártípust.

A 3. cikk felidézi a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét, amelyekkel a kártérítési keresetekre vonatkozó nemzeti szabályoknak és eljárásoknak összhangban kell állniuk.

⁴⁰ Az 1/2003 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése.

4.2. A bizonyítékok ismertetése (II. fejezet: 5–8. cikk)

A versenyjogi jogsértés megállapítása, az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítése, valamint a jogsértés és az elszenvedett kár közötti oksági kapcsolat megállapítása jellemzően összetett tény- és gazdasági elemzést igényel. A felperes keresetének alátámasztásához szükséges, releváns bizonyítékok sokszor az alperes vagy harmadik fél birtokában vannak: e bizonyítékokat a felperes gyakran nem ismeri kellő mértékben, vagy nem fér hozzájuk (a továbbiakban: információs aszimmetria). Széles körben elismert tény, hogy a szükséges bizonyítékok megszerzésének a felperes oldalán mutatkozó nehézségei több tagállamban a versenyjogi ügyekben indított kártérítési keresetek érvényesítésének egyik legjelentősebb akadályát jelentik. Amennyiben a bizonyítási terhet a (feltételezett) jogsértő vállalkozás⁴¹ viseli, neki is szüksége lehet arra, hogy a felperes és/vagy harmadik fél birtokában lévő bizonyítékokhoz hozzáférjen. Ezért az eljárásban részt vevő mindkét fél kérheti, hogy a bíróság rendelje el bizonyos információk felfedését.

Az irányelvben szereplő ismertetési szabályok a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelvben⁴² elfogadott megközelítésre épülnek. E szabályok célja, hogy valamennyi tagállam biztosítsa a hatékony hozzáférésnek egy minimális szintjét azon bizonyítékokat illetően, amelyekre a felpereseknek és/vagy alpereseknek szükségük van az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetük és/vagy a kapcsolódó ellenkérelem alátámasztásához. Az irányelvjavaslat ugyanakkor nem irányoz elő olyan, túlzottan széles körű és költséges ismertetési kötelezettségeket, amelyek aránytalan terhet jelenthetnének az érintett felek számára, és a visszaélések kockázatával járnának. A Bizottság különös figyelmet szentelt annak biztosítására is, hogy a javaslat összhangban legyen a tagállamok eltérő jogrendszereivel. E célból a javaslat megfelel a legtöbb tagállam jogi hagyományainak, és a kártérítési keresetet tárgyaló bíróság központi szerepén alapul: az ellenérdekű fél vagy harmadik fél birtokában lévő bizonyítékok ismertetését csak bíró rendelheti el; az ismertetés szükségessége, terjedelme és arányossága tekintetében pedig szigorú és aktív bírói felügyelet érvényesül.

A nemzeti bíróságoknak hatékony eszközökkel kell rendelkezniük az eljárások során ismertetett üzleti titkok vagy egyéb bizalmas információk védelmére. Emellett nem indokolt lehetővé tenni az ismertetést, ha az bizonyos jogokkal és kötelezettségekkel – például a szakmai titoktartás kötelezettségével – ellentétes lenne. A bíróságoknak képesnek kell lenniük kellő visszatartó erővel bírói szankciók kiszabására is, hogy megelőzhető legyen a fontos bizonyítékok megsemmisítése, valamint az ismertetésre vonatkozó végzések teljesítésének megtagadása.

Annak megelőzése érdekében, hogy a bizonyítékok ismertetése veszélyeztesse a versenyjogi szabályok versenyhatóságok általi közjogi érvényesítését, az irányelvjavaslat az EU egészére kiterjedő, közös korlátokat is meghatároz a versenyhatóság aktájában szereplő bizonyítékok ismertetésére vonatkozóan:

- a) Először is abszolút védelemről rendelkezik két olyan dokumentumtípus esetében, amelyek kulcsfontosságúnak tekinthetők a közjogi jogérvényesítési eszközök hatékonyságát illetően. Ezek a dokumentumok az engedékenységre vonatkozó társasági nyilatkozatok és a vitarendezési beadványok. E dokumentumok ismertetése komolyan veszélyeztethetné az engedékenységi programok és a vitarendezési

⁴¹ Például a továbbhárításon alapuló védekezés tekintetében; lásd a 0 szakaszt.

⁴² Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről, HL L 157., 2004.4.30., 45. o.

eljárások hatékonyságát. Az irányelvjavaslat szerint a nemzeti bíróságok kártérítési perben soha nem rendelhetik el az ilyen dokumentumok ismertetését.

- b) Másodszer, ideiglenes védelemről rendelkezik azon dokumentumok tekintetében, amelyeket a felek kifejezetten a közjogi jogérvényesítést szolgáló eljárások céljából készítettek (pl. a felek válaszai a hatóság információkéréseire), vagy amelyeket a versenyhatóság készített eljárása során (pl. kifogásközlés). E dokumentumok csak azt követően ismertethetők az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési perben, hogy a versenyhatóság lezárta eljárását.
- c) Az ismertetés nemzeti bíróság általi elrendelésének korlátozásán kívül a fenti védelmi jellegű intézkedéseknek akkor is szerepet kell kapniuk, ha a védett dokumentumokat a közjogi jogérvényesítést szolgáló eljárásokkal összefüggésben szerezték meg (például az egyik fél védelemhez való jogának gyakorlása során). Ezért ha a kártérítési per feleinek valamelyike egy versenyhatóság aktájából szerezte meg e dokumentumokat, úgy e dokumentumok bizonyítékként vagy nem használhatók fel kártérítési perben (a fenti a) kategóriába tartozó dokumentumok), vagy csak azt követően használhatók fel, hogy a hatóság lezárta eljárását (a fenti b) kategóriába tartozó dokumentumok).
- d) A fenti kategóriákba nem tartozó dokumentumok ismertetése bírósági végzéssel bármikor elrendelhető. Ilyen esetben azonban a nemzeti bíróságok nem rendelhetik el a bizonyítékok ismertetését olyan információkra történő utalással, amelyeket saját eljárása céljából bocsátottak egy versenyhatóság rendelkezésére⁴³. A vizsgálat ideje alatt az ilyen ismertetés akadályozhatná a közjogi jogérvényesítést szolgáló eljárásokat, mivel a versenyhatóság aktájában szereplő információk feltárásához vezetne, és így elősegíthetné a hatóság vizsgálati stratégiájának kijátszását. A versenyhatósághoz az eljárás céljára benyújtott, már meglévő dokumentumok kiválasztása azonban önmagában jelentőséggel bír, mivel a vállalkozásoknak – együttműködésük keretében – célzott bizonyítékokat kell szolgáltatniuk. A vállalkozások azzal kapcsolatos hajlandóságát, hogy egy versenyhatósággal való együttműködésük során kimerítő jelleggel vagy szelektív módon szolgáltatnak-e ilyen bizonyítékokat, ronthatják az olyan ismertetés iránti kérelmek, amelyek egy adott dokumentumkategóriát nem annak típusára, jellegére vagy tárgyára, hanem a versenyhatóság aktájában való meglétére történő utalással jelölnék meg (pl. a versenyhatóság aktájában szereplő, vagy valamely fél által benyújtott valamennyi dokumentum iránti kérelem). Ezért a dokumentumok ismertetése iránti ilyen átfogó kérelmeket a bíróságoknak rendszerint aránytalannak kell tekinteniük, mivel ezek nem felelnek meg a kérelmező fél arra vonatkozó kötelezettségének, hogy a lehető legpontosabban és legszűkebben jelölje meg a bizonyítékkategóriákat.
- e) Végül annak érdekében, hogy a versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén megszerzett dokumentumok ne válhassanak kereskedelem tárgyává, csak az aktához hozzáférést kapott személynek (vagy az igénnyel kapcsolatos jogait megszerző jogutódjának) indokolt megengedni, hogy e dokumentumokat kártérítési perben, bizonyítékként felhasználja.

A versenyhatóság aktájából származó bizonyos dokumentumok ismertetésére és felhasználására vonatkozó szabályok összhangjának megteremtése érdekében módosítani

---

⁴³ Ez a korlátozás természetesen akkor is irányadó, amikor a nemzeti bíróságok a versenyhatósági eljárás lezárását követően rendelik el a fenti b) kategóriába tartozó dokumentumok ismertetését.

szükséges a 773/2004 bizottsági rendelet⁴⁴ szerinti bizottsági eljárás lefolytatására vonatkozó jelenlegi szabályokat is, különös tekintettel a Bizottság aktájához való hozzáférésre és az abból megszerzett dokumentumok felhasználására, valamint a Bizottság által közzétett magyarázó közleményekre⁴⁵. E módosításokat a Bizottság ezen irányelv Európai Parlament és Tanács általi elfogadását követően tervezi.

4.3. A nemzeti határozatok hatálya, elévülési idők és egyetemleges felelősség (III. fejezet: 9–11. cikk)

4.3.1. A nemzeti határozatok bizonyító ereje

Az 1/2003/EK rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében a Szerződés 101. vagy 102. cikke alapján folyó eljárással kapcsolatos bizottsági határozatok bizonyító erővel rendelkeznek a későbbi kártérítési perek során, mivel a nemzeti bíróságok nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot⁴⁶. Helyénvaló, hogy a nemzeti versenyhatóságok (vagy a nemzeti felülvizsgáló bíróság) jogsértést megállapító, jogerős határozatai hasonló joghatással járjanak. Ha már született jogsértést megállapító határozat, és jogerőre is emelkedett, akkor ugyanazon kérdések későbbi kártérítési perekben való újratárgyalásának a jogsértő vállalkozás számára történő megengedése nem hatékony, emellett jogbizonytalanságot okoz, és szükségtelen költségekkel jár valamennyi érintett fél és a bíróságok számára is.

A nemzeti versenyhatóságok jogsértést megállapító, jogerős határozatainak bizonyító erejével kapcsolatos javaslat nem jár az érintett vállalkozások jogi védelmének csökkenésével, mivel a nemzeti versenyhatóságok jogsértést megállapító határozatai bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhetik. Emellett a vállalkozások – az EU Alapjogi Chartája 48. cikkének (2) bekezdésében biztosított – védelemhez való joga az egész EU-ban hasonló szintű oltalmat élvez. Végül e szabály nem érinti a nemzeti bíróságoknak a Szerződés 267. cikke szerinti jogait és kötelezettségeit.

4.3.2. Elévülési idők

Annak érdekében, hogy a versenyjogi jogsértések károsultjai megfelelő lehetőséget kapjanak kártérítési kereset indítására, ugyanakkor valamennyi érintett fél megfelelő szintű jogbiztonságot élvezzen, a Bizottság a kártérítési kereset elévülési idejére vonatkozó nemzeti szabályokkal kapcsolatban a következőket javasolja:

- a jogsértésről, a jogsértés által okozott kárról és a jogsértő személyazonosságáról történt tudomásszerzést követően elegendő időt (legalább öt évet) kell biztosítani a károsultnak a kereset megindítására;
- az elévülési idő nem kezdődhet meg a folytatólagos vagy ismételt jogsértés megszűnése előtt; valamint

⁴⁴ A Bizottság 773/2004/EK rendelete (2004. április 7.) a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról, HL L 123., 2004.4.27., 18. o.

⁴⁵ A Bizottság és a tagállami bíróságok közötti, az EK 81. cikk és EK 82. cikk alkalmazására vonatkozó együttműködésről szóló bizottsági közlemény, HL C 101., 2004.4.27., 54. o.; Bizottsági közlemény az EK Szerződés 81. és 82. cikke, az EGT-megállapodás 53., 54. és 57. cikke, valamint a 139/2004/EK tanácsi rendelet alapján folytatott eljárásokban a Bizottság aktájába való betekintés szabályairól, HL C 325., 2005.12.22., 7. o.; valamint a Bizottság közleménye az 1/2003/EK tanácsi rendelet 7. és 23. cikke szerint kartellügyekben hozott határozatok elfogadása érdekében folytatott vitarendezési eljárások lefolytatásáról, HL C 167, 2008.7.2., 1. o.

⁴⁶ A C-199/11. sz., *Európai Közösség kontra Otis és társai* ügyben hozott ítélet (EBHT 2012., I-0000. o.)

- amennyiben egy versenyhatóság jogsértés gyanúja miatt eljárást indít, úgy a jogsértéssel kapcsolatos kártérítési kereset megindítására nyitva álló elévülési idő a határozat jogerőre emelkedését vagy az eljárás egyéb módon történő befejezését követően legalább egy évig nyugszik.

4.3.3. Egyetemleges felelősség

Ha több vállalkozás közösen sérti meg a versenyjogi szabályokat (vagyis rendszerint kartellek esetében), indokolt, hogy egyetemlegesen feleljenek a jogsértés által okozott teljes kárért. Jóllehet az irányelvjavaslat erre az általános szabályra épül, bizonyos módosításokat vezet be a mentességben részesülő felek felelősségi rendszerét illetően. E módosítások célja, hogy megőrizhető legyen a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok engedékenységi programjainak vonzereje, hiszen ezek kulcsszerepet játszanak a kartellek felderítésében, és így módon a versenyjogi szabályok hatékony közjogi érvényesítésében.

Mivel ugyanis az engedékenységi program kedvezményezettjei kisebb valószínűséggel fellebbeznek egy jogsértést megállapító határozat ellen, e határozat az ő vonatkozásukban gyakran hamarabb jogerőre emelkedik, mint ugyanazon kartell más tagjainak vonatkozásában. Ennek következtében az engedékenységi program kedvezményezettjei a kártérítési keresetek elsődleges célpontjává válhatnak. Az ebből eredő hátrányos következmények korlátozása érdekében – ugyanakkor a károsultak azon lehetőségének indokolatlan korlátozása nélkül, hogy teljes kártérítéshez jussanak az elszenvedett kárért – javasoljuk, hogy a mentességben részesülő fél felelőssége, valamint az egyetemleges felelősség alapján a többi jogsértő felé teljesítendő hozzájárulás arra a kárra korlátozódjék, amelyet ő okozott saját közvetlen vagy közvetett vásárlóinak, vagy – vásárlói kartell esetében – saját közvetlen vagy közvetett beszállítóinak. Amennyiben egy kartell csak a jogsértő vállalkozások vásárlóin/beszállítóin kívüli egyéb személyeknek okozott kárt, úgy a mentességben részesülő fél csak a kartell által okozott kárban fennálló részesedéséért felel. E részesedés meghatározásának módja (pl. forgalom, piaci részesedés, a kartellben játszott szerep stb. alapján) a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik mindaddig, amíg a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét tiszteletben tartják.

A mentességben részesülő felek védelme azonban nem korlátozhatja a sértettek teljes kártérítéshez való uniós jogát. A mentességben részesülő fél felelősségének javasolt korlátozása ezért nem lehet abszolút jellegű: a mentességben részesülő fél végső adósként továbbra is felelős marad, amennyiben a károsultak nem képesek teljes kártérítéshez jutni a többi jogsértőtől. E kivétel tényleges érvényesülésének biztosítása érdekében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a károsultak kártérítést igényelhessenek a mentességben részesülő féltől, ha tudomásukra jutott, hogy a kartell többi tagjától nem tudnak teljes kártérítéshez jutni.

4.4. Az árnövelés továbbhárítása (IV. fejezet: 12–15. cikk)

A versenyjogi szabályok megsértése következtében kárt szenvedett személyek kártérítésre jogosultak, függetlenül attól, hogy közvetlen vagy közvetett vásárlók-e. A károsultak kártérítésre jogosultak a felmerült kárért (árnövelésből eredő kár) és az elmaradt haszonért. Amennyiben a károsult az árnövelést – részben vagy egészben – saját vásárlóira áthárította, és ezáltal csökkentette a felmerült veszteséget, akkor az áthárított veszteség már nem testesít meg olyan kárt az áthárító fél oldalán, amelyért azt kárpótolni kellene. Ha azonban továbbhárítják a kárt, a közvetlen vásárló által alkalmazott áremelés valószínűleg az értékesített mennyiség csökkenéséhez vezet. Ez az elmaradt haszon, valamint (részleges továbbhárítás esetében) a felmerült, de tovább nem hárított kár továbbra is olyan, az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár, amelyért a károsult kártérítést igényelhet.

Ha a kár bekövetkezésének oka a jogsértő vállalkozás beszállítói láncával kapcsolatos jogsértés, a továbbhárítás a beszállítói láncban felfelé is megvalósulhat. Ez a helyzet például akkor, ha vásárlói kartell következtében a kartelltagok beszállítói alacsonyabb árakat alkalmaznak, majd saját beszállítóiktól is alacsonyabb árak alkalmazását kéri.

Annak biztosítása érdekében, hogy a gyakorlatban csak azon közvetlen és közvetett vásárlók igényelhessenek kártérítést, akik ténylegesen árnövelésen alapuló kárt szenvedtek, az irányelvjavaslat kifejezetten elismeri annak lehetőségét, hogy a jogsértő vállalkozás védekezésként a továbbhárításra hivatkozzon.

Olyan helyzetekben azonban, ahol az árnövelést a beszállítói lánc következő szintjén elhelyezkedő olyan természetes vagy jogi személyekre hárították tovább, akik jogilag nem képesek kártérítést igényelni, nem engedhető meg a továbbhárításon alapuló védekezés. A közvetett vásárlók számára az oksági összefüggésre vonatkozó nemzeti szabályok (ideértve az előreláthatóságra és az oksági láncban való távolságra vonatkozó szabályokat) miatt jogilag lehetetlennek bizonyulhat a kártérítés igénylése. Indokolatlan lenne megengedni a továbbhárításon alapuló védekezést akkor, ha az a fél, akire az árnövelést állítólag áthárították, jogilag nem képes kártérítés igénylésére; ez ugyanis azt jelentené, hogy a jogsértő vállalkozás indokolatlanul mentesül az általa okozott kárért való felelősség alól. A továbbhárítással kapcsolatos bizonyítási terhet mindig a jogsértő vállalkozás viseli. Egy közvetett vásárló által indított kártérítési kereset esetében ez olyan megdönthető vélelmet jelent, mely szerint az árnövelést – bizonyos feltételekkel – az adott közvetett vásárlóra továbbhárították. A továbbhárítás számszerűsítését illetően a nemzeti bíróságnak jogosultnak kell lennie annak felbecslésére, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben milyen arányban hárították tovább az árnövelést a közvetett vásárlók szintjére. Amennyiben a beszállítói lánc különböző szintjein álló károsultak különálló kártérítési kereseteket nyújtanak be ugyanazon versenyjogi jogsértéssel kapcsolatban, a nemzeti bíróságoknak kellő – a vonatkozó nemzeti vagy uniós szabályok által megengedett – mértékben figyelembe kell venniük a párhuzamos vagy korábbi kereseteket (vagy az e keresetek alapján hozott határozatokat) annak érdekében, hogy elkerüljék az egy jogsértés által okozott kár alul- vagy felülkompenzálását, és fokozzák az ilyen összefüggő eljárásokból eredő határozatok közötti összhangot. Amennyiben különböző tagállamok bíróságai előtt van folyamatban ilyen keresetek tárgyalása, úgy az eljárások az 1215/2012/EK rendelet⁴⁷ 30. cikke értelmében egymással összefüggőnek tekinthetők, ami azt jelenti, hogy olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni. Következésképpen a később felhívott bíróságok bármelyike felfüggesztheti az eljárást vagy megállapíthatja joghatóságának hiányát, amennyiben az érintett keresetek elbírálására az elsőként felhívott bíróság rendelkezik joghatósággal, és joga az eljárások egyesítését lehetővé teszi.

Mind az 1215/2012/EU rendelet, mind ezen irányelvjavaslat ösztönözi kívánja tehát az egymással összefüggő keresetek alapján hozott határozatok összhangját. E cél elérése érdekében az irányelvjavaslat hatálya még tágabb, mint az 1215/2012/EU rendeleté, mivel a javaslat azon későbbi kártérítési keresetekre is kiterjed, amelyek ugyanazon versenyjogi jogsértéshez kapcsolódnak, és amelyeket a beszállítói lánc különböző szintjein elhelyezkedő károsultak indítottak. Ezek a keresetek ugyanazon bíróság előtt, ugyanazon tagállam különböző bíróságai előtt, vagy különböző tagállamok különböző bíróságai előtt is

---

⁴⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, HL L 351., 2012.12.20., 1. o.

megindíthatók. Az irányelvjavaslat minden esetben ösztönzi az egymással összefüggő eljárások és határozatok összhangját.

4.5. A kár számszerűsítése (V. fejezet: 16. cikk)

Az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár bizonyítása és számszerűsítése során általában különös hangsúly helyeződik a tényekre, emellett mindez igen költséges, mivel összetett gazdasági modellek alkalmazását teheti szükségessé. A kartellek sértettjeinek az adott versenyjogi jogsértés által okozott kár számszerűsítése terén történő segítése érdekében ez az irányelvjavaslat megdönthető vélelmet irányoz elő a kartellból eredő kár bekövetkezését illetően. Tekintettel arra a megállapításra, miszerint tíz kartell közül több mint kilenc valóban jogellenes árnövelést eredményez⁴⁸, ez a vélelem enyhíti a károsult annak bizonyításával kapcsolatos nehézségeit és költségeit, hogy a kartell magasabb árak felszámításához vezetett, mint ha a kartell nem létezett volna.

A jogsértő vállalkozás megdöntheti ezt a vélelmet, és a rendelkezésére álló bizonyítékok felhasználásával igazolhatja, hogy a kartell nem okozott kárt. A bizonyítási terhet így az a fél viseli, akinek már birtokában vannak a bizonyítási teherrel kapcsolatos előírások teljesüléséhez szükséges bizonyítékok. Így elkerülhetők az olyan ismertetéssel járó költségek, amelyre legnagyobb valószínűség szerint a károsultaknak lenne szükségük a kár fennállásának bizonyítása érdekében.

A fenti vélelmet leszámítva az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítése a nemzeti szabályok és eljárások alapján történik. Ezeknek azonban összhangban kell állniuk az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével. Utóbbiból – különösen – az következik, hogy a bizonyítási teher és a bizonyítás szintje nem teheti a károsult kártérítéshez való jogának érvényesítését túlságosan nehézé vagy gyakorlatilag lehetetlenné. Az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítése kapcsán – ahol a tényleges helyzetet egy hipotetikus helyzettel kell összehasonlítani – ez azt jelenti, hogy a bíróságoknak képesnek kell lenniük a kár összegének felbecslésére. Ez növeli annak valószínűségét, hogy a sértettek valóban megfelelő összegű kártérítéshez jutnak az általuk elszenvedett kárért.

Annak érdekében, hogy a nemzeti bíróságok számára megkönnyítse a kár számszerűsítését, a Bizottság e kérdésben kötelező erővel nem bíró iránymutatást is kiad, az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 101. és 102. cikkének megsértése alapján indított kártérítési keresetekben a károk számszerűsítéséről szóló közleményében⁴⁹. A közleményt bizottsági szolgálati munkadokumentum kíséri: az uniós versenyjog megsértésén alapuló kártérítési keresetekben a károk számszerűsítésére vonatkozó gyakorlati útmutató. Ez a gyakorlati útmutató elmagyarázza az antitröszt szabályok megsértésével okozott károk számszerűsítésére használható különböző módszerek és technikák előnyeit és hátrányait. Emellett számos olyan gyakorlati példát is bemutat és tárgyal, amelyek szemléltetik, hogy rendszerint milyen hatással jár a konkrét uniós versenyjogi jogsértés, és a rendelkezésre álló módszerek és technikák hogyan alkalmazhatók a gyakorlatban.

⁴⁸ „Quantifying antitrust damages – Towards non-binding guidance for courts” (Az antitröszt szabályok megsértése által okozott károk számszerűsítése – A bíróságoknak szóló, nem kötelező erejű útmutató felé), hozzáférhető az alábbi linken: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, 91. o.

⁴⁹ A Bizottság közleménye az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 101. és 102. cikkének megsértése alapján indított kártérítési keresetekben a károk számszerűsítéséről, C(2013) 3440.

4.6. Konszenzusos vitarendezés (VI. fejezet: 17–18. cikk)

Az irányelvjavaslat egyik elsődleges célja, hogy a versenyjogi jogsértés sértettjei teljes kártérítéshez juthassanak az elszenvedett kárért. Ez a cél bíróság előtt érvényesített kártérítési kereset mellett a felek közötti konszenzusos, alternatív vitarendezési eljárás útján is elérhető. Annak ösztönzése érdekében, hogy a felek konszenzus útján rendezzék vitájukat, az irányelvjavaslat célja az alternatív vitarendezés és a kártérítési keresetek közötti egyensúly optimalizálása.

Ezért a javaslat a következő rendelkezéseket tartalmazza:

- i. a kártérítési kereset megindítására vonatkozó elévülési idő nyugvása mindaddig, amíg a jogsértő vállalkozás és a károsult között folyamatban van a konszenzusos vitarendezési eljárás;
- ii. a folyamatban lévő eljárás felfüggesztése a konszenzusos vitarendezési eljárás időtartamára;
- iii. az egyezséget kötő károsult igényének csökkentése az egyezséget kötő jogsértőnek a kárban fennálló részesedésével. Az igény fennmaradó része vonatkozásában az egyezséget kötő jogsértő csak akkor lenne kötelezhető kártérítés fizetésére, ha az egyezségből kimaradó többi jogsértő nem tudja megtéríteni a károsult teljes kárát; valamint
- iv. a konszenzusos egyezség alapján kifizetett kártérítés figyelembe vétele azon hozzájárulás meghatározásakor, amelyet az egyezséget kötő jogsértőnek egy későbbi kártérítésre kötelezés alapján fizetnie kell. Ezzel összefüggésben a „hozzájárulás” kifejezés arra a helyzetre utal, amikor az egyezséget kötő jogsértő nem volt a kártérítési per alperese, de a kártérítés fizetésére kötelezett többi jogsértő az egyetemleges felelősségre vonatkozó szabályok szerint hozzájárulást igényel tőle.

5. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Az irányelvjavaslatnak nincsenek költségvetési vonzatai.

6. KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK

6.1. Meglévő jogszabályok hatályon kívül helyezése

A javaslat nem helyez hatályon kívül korábbi jogalkotási aktust.

6.2. Felülvizsgálat

Az irányelvjavaslat 21. cikke előírja, hogy a Bizottság legkésőbb az irányelv nemzeti jogba történő átültetésére szabott határidő lejártától számított öt éven belül tegyen jelentést az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az irányelv hatásairól.

Az irányelvjavaslat elfogadását követően a Bizottság folytatni fogja az antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó tagállami jogi keretek figyelemmel kísérését, elsősorban az irányelvjavaslat két fő célkitűzésének elérésére összpontosítva, melyek a következők:

- i. a versenyjog közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás optimalizálása; valamint
- ii. annak biztosítása, hogy az uniós versenyjogi szabályok megsértésének sértettjei teljes kártérítéshez juthassanak az elszenvedett kárért.

A Bizottság értékelni fogja, hogy az irányelv sikeresen felszámolja-e azokat a hiányosságokat és akadályokat, amelyek gátolják az antitröszt szabályok megsértésével érintett sértettek teljes kártalanítását, és hogy a versenyjog közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás megfelelő-e ahhoz, hogy biztosítsa az uniós versenyjog optimális átfogó érvényesítését. Az ellenőrzési folyamat keretében a Bizottság valamennyi érdekelttel folytatni fogja a párbeszédet.

Végül azt követően, hogy az irányelv által bevezetett intézkedéseket teljes mértékben végrehajtották a tagállamokban – vagyis legkorábban az irányelv átültetésére nyitva álló határidő lejárta után öt évvel –, annak utólagos értékelésére is sor kerül, hogy szükségesek-e további módosítások.

6.3. Magyarázó dokumentumok

Az irányelvjavaslat konkrét intézkedéseket tartalmaz azon anyagi és eljárásjogi nemzeti szabályok közelítése érdekében, amelyek a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkoznak. Az irányelvjavaslatból több jogi kötelezettség ered. Ezért az irányelv nemzeti jogba történő tényleges átültetéséhez szükség lesz a vonatkozó nemzeti szabályok kifejezett, célzott módosítására. Ahhoz tehát, hogy a Bizottság ellenőrizni tudja a végrehajtás megfelelő voltát, nem elegendő, ha a tagállamok a végrehajtási rendelkezések szövegét küldik meg a Bizottságnak, mivel az azokból eredő nemzeti jogi szabályozás átfogó értékelésére is szükség lehet. Ezért indokolt, hogy a tagállamok olyan magyarázó dokumentumokat is megküldjenek a Bizottság számára, amelyek bemutatják, hogy mely – meglévő vagy új – nemzeti jog rendelkezésekkel kívánják végrehajtani az irányelvjavaslatban előírányzott egyes intézkedéseket.

6.4. Európai Gazdasági Térség

Az irányelvjavaslat a Szerződés 101. és 102. cikkének hatékony érvényesítéséhez kapcsolódik, e rendelkezések közjogi és magánjogi érvényesítése közötti kölcsönhatás optimalizálása, valamint azon feltételek javítása révén, amelyek mellett a versenyjogi jogsértések sértettjei kártérítést igényelhetnek. Az irányelvjavaslat hozzájárul a belső piac megfelelő működéséhez, mivel mind a versenyjogot megsértő vállalkozások, mind e jogellenes magatartás sértettjei számára egyenlőbb versenyfeltételeket teremt. A versennyel és a belső piaccal kapcsolatos, az EGT-jogszabályok részét képező, célkitűzésekre tekintettel a javaslat EGT-vonatkozású.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE**a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló,
nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 103. és 114. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára⁵⁰,

a jogalkotási aktus tervezetének a nemzeti parlamentek számára való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére⁵¹,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: Szerződés) 101. és 102. cikke imperatív rendelkezések, melyeket az egész Unióban hatékonyan kell alkalmazni a torzulásoktól mentes belső piaci verseny biztosítása érdekében.
- (2) A Szerződés e rendelkezéseinek közjogi érvényesítését a Bizottság végzi, a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet⁵² (a továbbiakban: 1/2003/EK rendelet) által biztosított hatáskörök alapján. Emellett a közjogi jogérvényesítést a nemzeti versenyhatóságok is végzik, amelyek az 1/2003/EK rendelet 5. cikkében felsorolt határozatokat hozhatják.
- (3) A Szerződés 101. és 102. cikke közvetlen hatást gyakorol az egyének közötti kapcsolatokra, és olyan jogokat és kötelezéseket ró az érintett egyénekre, amelyek érvényesülését a nemzeti bíróságoknak kell biztosítaniuk. A nemzeti bíróságok tehát szintén lényeges szerepet játszanak a versenyjogi szabályok alkalmazása terén (magánjogi jogérvényesítés). Amikor magánszemélyek közötti jogvitákat bírálnak el, az uniós jog szerinti alanyi jogokat védik, például azáltal, hogy kártérítést ítélnak meg a jogsértések sértettjei számára. A Szerződés 101. és 102. cikkének teljes körű érvényesülése, különösen pedig az azokban foglalt tilalmak gyakorlati érvényesülése megköveteli, hogy nemzeti bíróság előtt bárki (legyen szó magánjogi jogalanyokról – ideértve a fogyasztókat és a vállalkozásokat – vagy hatóságokról) kártérítést

⁵⁰ HL C [...], [...], [...]. o.

⁵¹ HL C [...], [...], [...]. o.

⁵² HL L 1., 2003.1.4., 1. o. Az EK-Szerződés 81. és 82. cikke helyébe 2009. december 1-jei hatállyal a Szerződés 101., illetve 102. cikke lépett. A megfelelő cikkek rendelkezései tartalmukat tekintve azonosak.

követelhessen az e rendelkezések megsértése következtében elszenvedett károkért. A kártérítéshez való uniós jog azokra az esetekre is vonatkozik, amikor a 101. és a 102. cikket a Szerződés 106. cikke szerinti közvállalkozások vagy olyan vállalkozások sértik meg, amelyeknek a tagállamok különleges vagy kizárólagos jogokat biztosítanak.

- (4) Az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár megtérítéséhez való uniós jog megköveteli, hogy minden tagállam rendelkezzen az e jog hatékony érvényesítését biztosító eljárási szabályokkal. A hatékony eljárási jogorvoslatok szükségessége következik továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája⁵³ 47. cikkének első bekezdésében, valamint az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében meghatározott hatékony jogvédelemhez való jogból.
- (5) A versenyjogi szabályok hatékony közjogi és magánjogi érvényesítésének biztosítása érdekében szabályozni kell a jogérvényesítés két formájának összehangolását, például a versenyjogi hatóságok birtokában lévő dokumentumokhoz való hozzáférést. Az ilyen uniós szintű összehangolás segítségével kiküszöbölhetők a vonatkozó szabályok közötti olyan különbségek is, amelyek veszélyeztetnék a belső piac megfelelő működését.
- (6) A Szerződés 26. cikkének (2) bekezdése értelmében a belső piac egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyben biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása. A nemzeti vagy az uniós versenyjog megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó tagállami szabályok között jelentős különbségek mutatkoznak. E különbségek egyrészt bizonytalanságot eredményeznek azzal kapcsolatban, hogy a károsultak milyen feltételekkel gyakorolhatják a Szerződésből eredő, kártérítéshez való jogukat, másrészt befolyásolják e jog érdemi érvényesülését is. Mivel a károsultak gyakran a letelepedésük szerinti tagállam bíróságai előtt indítanak kártérítési keresetet, a nemzeti szabályok közötti eltérések egyenlőtlen feltételekhez vezetnek a kártérítési keresetek vonatkozásában, és a versenyt is befolyásolhatják azokon a piacokon, ahol ezek a károsultak, valamint a jogsértő vállalkozások tevékenykednek.
- (7) A más-más tagállamban letelepedett és működő vállalkozásokra olyan eljárási szabályok vonatkoznak, amelyek jelentősen befolyásolják azt, hogy milyen mértékben vonhatók felelősségre a versenyjogi jogsértésekért. A kártérítéshez való uniós jog érvényesítése terén jelentkező eltérések versenyelőnyt biztosíthatnak egyes olyan vállalkozások számára, amelyek megsértették a Szerződés 101. vagy 102. cikkét, és visszatérhetnek a letelepedéshez, valamint az áruk értékesítéséhez és szolgáltatások nyújtásához való jog azon tagállamokban történő gyakorlásától, ahol a kártérítéshez való jog hatékonyabban érvényesíthető. Ily módon a tagállamokban alkalmazandó felelősségi rendszerek közötti különbségek hátrányosan befolyásolhatják a versenyt és a belső piac megfelelő működését is.
- (8) Ezért egyenlőbb versenyfeltételeket kell biztosítani a belső piacon működő vállalkozások számára, és javítani kell azokat a feltételeket, amelyek mellett a fogyasztók a belső piacból eredő jogukat gyakorolhatják. Emellett indokolt a jogbiztonság fokozása, és a tagállamok közötti különbségek csökkentése azon nemzeti szabályokat illetően, amelyek az európai versenyjog és – ahol ezzel párhuzamosan a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, ott – a nemzeti versenyjog megsértése miatti

⁵³ HL C 326., 2012.10.26., 391. o.

kártérítési keresetekre vonatkoznak. E szabályok közelítése annak megelőzését is segíteni fogja, hogy még nagyobb különbségek jöjjenek létre a versenyjogi ügyekben indított kártérítési keresetekre vonatkozó tagállami szabályok között.

- (9) Az 1/2003/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése szerint „[h]a a tagállamok versenyhatóságai vagy a nemzeti bíróságok a Szerződés [101.] cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire vagy összehangolt magatartásokra, amelyek e rendelkezés értelmében befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az ilyen megállapodásokra, döntésekre vagy összehangolt magatartásokra a Szerződés [101.] cikkét is alkalmazniuk kell. Ha a tagállamok versenyhatóságai vagy a nemzeti bíróságok a Szerződés [102.] cikke által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor a Szerződés [102.] cikkét is alkalmazniuk kell.” A belső piac megfelelő működése, valamint a jogbiztonság fokozása, valamint a vállalkozásokra és a fogyasztókra vonatkozó egyenlőbb versenyfeltételek biztosítása érdekében ezen irányelv hatályát indokolt kiterjeszteni a nemzeti versenyjog megsértésén alapuló kártérítési keresetekre is, amennyiben az 1/2003/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a nemzeti versenyjog alkalmazandó. Ha a polgári jogi felelősségre eltérő szabályok lennének alkalmazandók a Szerződés 101. és 102. cikkének megsértése, valamint az ugyanazon ügyben az uniós versenyjoggal párhuzamosan alkalmazandó nemzeti versenyjogi szabályok megsértése esetén, ez hátrányosan érintené a felperesek adott ügyben érvényesülő helyzetét és igényük mértékét, és akadályozná a belső piac megfelelő működését.
- (10) Uniós jog hiányában a kártérítési keresetekre a tagállamok nemzeti szabályai és eljárásai vonatkoznak. A Szerződés 101. vagy 102. cikkének megsértéséből eredő károkért való kártérítési jogosultság gyakorlására vonatkozó valamennyi nemzeti szabálynak – ideértve azokat, amelyek az ezen irányelvben nem szabályozott kérdésekre, például a jogsértés és a kár közötti ok-okozati összefüggés fogalmára vonatkoznak – szem előtt kell tartania a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét. Ez azt jelenti, hogy ezeket a szabályokat nem fogalmazhatják meg és nem alkalmazhatják olyan módon, amely rendkívül megnehezíti vagy gyakorlatilag lehetetlenné teszi a Szerződésben garantált kártérítési jogosultság érvényesítését, valamint a belső jogban a hasonló keresetekre alkalmazandó szabályoknál kedvezőtlenebb megfogalmazás és alkalmazás is kizárt.
- (11) Ez az irányelv megerősíti az uniós versenyjog megsértése által okozott kár megtérítéséhez való uniós jogra vonatkozó uniós vívmányokat – különös tekintettel az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában meghatározott keresetindítási jogra és kár-fogalomra –, és nem zárja ki ezek jövőbeli továbbfejlődését. Bárki, aki jogsértés által okozott kárt szenvedett el, kártérítést követelhet a felmerült kárért (*damnum emergens*) és az elmaradt haszonért (*lucrum cessans*), valamint a kár felmerülésének időpontjától a tényleges kártérítésig eltelt időszakra járó kamatokra is jogosult. Ez a jogosultság valamennyi természetes és jogi személyt – fogyasztókat, vállalkozásokat és hatóságokat egyaránt – megillet, függetlenül attól, hogy közvetlen szerződéses kapcsolat állt-e fenn a jogsértő vállalkozással, illetve attól, hogy a jogsértést valamely versenyhatóság előzetesen megállapította-e. Nem indokolt, hogy ez az irányelv a Szerződés 101. és 102. cikkének érvényesítésére szolgáló kollektív jogorvoslati mechanizmus bevezetését írja elő a tagállamok számára.
- (12) A nemzeti vagy az uniós versenyjog megsértésén alapuló kártérítési keresetek jellemzően összetett tény- és gazdasági elemzést igényelnek. A kártérítési igény megalapozottságának igazolásához szükséges bizonyítékok gyakran kizárólag az

ellenérdekű fél vagy harmadik felek birtokában vannak; e bizonyítékokat a felperes kellő mértékben nem ismeri, és nem fér hozzájuk. Ilyen körülmények között a felperesre vonatkozó azon szigorú jogi követelmények, amelyek szerint a kereset benyújtásakor részletesen ismertetnie kell az ügyre vonatkozó valamennyi tényt, valamint pontosan meghatározott bizonyítékokat kell szolgáltatnia, szükségtelenül hátrányosan befolyásolhatja a Szerződésben biztosított kártérítési jogosultság hatékony gyakorlását.

- (13) A bizonyítékok a nemzeti vagy uniós versenyjog megsértésével okozott károk megtérítése iránti keresetindítás fontos elemei. Mivel azonban az antitröszt szabályok megsértésén alapuló pereket információs aszimmetria jellemzi, biztosítani kell, hogy a károsultak anélkül gyakorolhassák az igényük alátámasztásához szükséges bizonyítékok megismeréséhez való jogukat, hogy konkrét bizonyítékokat kellene megjelölniük. Az egyenlő esélyek biztosítása érdekében e lehetőségeket a kártérítési keresetek alperesei számára is biztosítani kell annak érdekében, hogy kérhessék a bizonyítékok e károsultak általi felfedését. A nemzeti bíróságok harmadik feleket is kötelezhetnek bizonyítékok felfedésére. Amennyiben a nemzeti bíróság a Bizottságot kívánja felhívni bizonyítékok ismertetésére, úgy alkalmazni kell az Európai Unió és a tagállamok közötti lojális együttműködés elvét (az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdése) és – az információk átadása iránti kérelmeket illetően – az 1/2003/EK rendelet 15. cikkének (1) bekezdését.
- (14) A vonatkozó bizonyítékok ismertetését a bíróság határozatát követően és – különösen az ismertetés szükségességét és arányosságát illetően – szigorú felügyelete mellett kell megtartani. Az arányosság elvéből következően ismertetés iránti kérelem akkor tehető, ha a károsult – ésszerűen rendelkezésére álló tények alapján – valószínűsítette, hogy az általa elszenvedett kárt az alperes okozta. Az ismertetés iránti kérelemnek az ésszerűen rendelkezésre álló tények alapján lehető legpontosabb és legszűkebb bizonyítékkategóriákra kell utalnia.
- (15) Az arányosság elvét akkor is gondosan kell mérlegelni, amikor fennáll annak kockázata, hogy az ismertetés veszélyeztetné a versenyhatóság vizsgálati stratégiáját azáltal, hogy felfedné, mely dokumentumok szerepelnek az aktában, vagy negatív hatást gyakorolna a vállalkozások versenyhatóságokkal történő együttműködésére. Az ismertetés iránti kérelmet ezért nem indokolt arányosnak tekinteni, ha az egy meghatározott ügyvel kapcsolatban a versenyhatóság aktájában megtalálható, vagy valamely fél által egy konkrét ügyvel kapcsolatban benyújtott dokumentumok általános ismertetésére utal. Az ilyen tágan megfogalmazott ismertetés iránti kérelem nem lennének összeegyeztethetők a kérelmező fél azon kötelezettségével sem, hogy a lehető legpontosabban és legszűkebben jelölje meg a bizonyítékkategóriákat.
- (16) Amennyiben egy bíróság egy másik tagállam illetékes bíróságától, illetve más tagállamban kéri bizonyítékok felvételét, erre az esetre a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet⁵⁴ rendelkezései alkalmazandók.
- (17) Jóllehet az üzleti titkokat vagy egyéb bizalmas információkat tartalmazó bizonyítékoknak főszabály szerint felhasználhatónak kell lenniük a kártérítési perekben, az ilyen bizalmas információkat megfelelően védeni kell. Ezért a nemzeti bíróságoknak számos eszközzel kell rendelkezniük e bizalmas információk eljárás

⁵⁴

HL L 174., 2001.6.27., 1. o.

során történő felfedésének megakadályozására. Ezen eszközök közé tartozhat a zártkörű meghallgatás, a bizonyítékok megismerésére jogosult személyek körének korlátozása, valamint szakértők utasítása tömörített vagy egyéb, bizalmas információt nem tartalmazó összefoglaló készítésére. Az üzleti titkok és egyéb bizalmas információk védelmét biztosító intézkedések a gyakorlatban nem akadályozhatják a kártérítési jogosultság érvényesítését.

- (18) A Szerződés 101. és 102. cikkének a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok általi hatékony és következetes alkalmazásához közös uniós megközelítésre van szükség az egyrészt a bizonyítékok ismertetésére vonatkozó szabályok, másrészt e cikkek versenyhatóságok általi érvényesítése közötti kölcsönhatást illetően. A bizonyítékok ismertetése indokolatlanul nem csökkentheti a versenyjog versenyhatóságok általi érvényesítésének hatékonyságát. A bizonyítékok ismertetésére vonatkozó korlátozások nem akadályozhatják meg a versenyhatóságokat abban, hogy határozataikat az alkalmazandó uniós vagy nemzeti szabályoknak megfelelően közzétegyék.
- (19) Az engedékenységi programok és a vitarendezési eljárások fontos eszközei az uniós versenyjog közjogi érvényesítésének, mivel hozzájárulnak a súlyosabb versenyjogi jogsértések felderítéséhez, hatékony üldözéséhez és szankcionálásához. E körben a vállalkozásokat visszatarthatja az együttműködéstől az, ha az általuk kizárólag e célból benyújtott dokumentumok feltárása következtében rosszabb feltételek mellett kellene tartaniuk polgári jogi felelősségük megállapításától, mint azon többi jogsértőnek, akik nem működnek együtt a versenyhatóságokkal. Annak biztosítása érdekében, hogy a vállalkozások – engedékenységi program vagy vitarendezési eljárás keretében – hajlandók legyenek a versenyhatóság felé önkéntes nyilatkozatban elismerni az uniós vagy nemzeti versenyjog megsértésében való részvételüket, ezeket a nyilatkozatokat ki kell vonni a bizonyítékok ismertetésének köréből.
- (20) Ezenfelül indokolt kivételt tenni bármely olyan ismertetési intézkedés esetén, amely aránytalan mértékben akadályozná a versenyhatóság által a nemzeti vagy uniós versenyjog megsértésével kapcsolatban végzett, folyamatban lévő vizsgálatot. Ezért azon információk kártérítési perekben történő ismertetését, amelyeket valamely versenyhatóság a nemzeti vagy uniós versenyjog érvényesítésére irányuló eljárása során állított elő (például kifogásközlés), vagy amelyeket ezen eljárás feleinek valamelyike állított elő (például a versenyhatóság információkéréseire adott válaszok), csak azt követően indokolt megengedni, hogy a versenyhatóság megállapította a nemzeti vagy uniós versenyjogi szabályok megsértését vagy egyéb módon lezárta eljárását.
- (21) A (19) és a (20) preambulumbekkezdésben említett bizonyítékokon kívül a nemzeti bíróságoknak képesnek kell lenniük arra, hogy egy kártérítési keresettel összefüggésben elrendeljék olyan bizonyítékok ismertetését, amelyek egy versenyhatóság eljárásától függetlenül léteznek (a továbbiakban: korábban már meglévő információk).
- (22) Bármely természetes vagy jogi személy, aki védelemhez való jogának egy versenyhatósági vizsgálattal kapcsolatban történő gyakorlása során, a versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén jut bizonyítékhoz, felhasználhatja ezt a bizonyítékot egy olyan kártérítési perben, amelyben félként szerepel. Az ilyen felhasználást meg kell engedni azon természetes és jogi személyeknek is, akikre, illetve amelyekre előbbi jogai és kötelezettségei – egyebek mellett követelésének megszerzése révén – átszálltak. Amennyiben a bizonyítékot olyan jogi személy szerezte meg, amely a Szerződés 101. és 102. cikkének alkalmazásában egyetlen vállalkozásnak minősülő

vállalatcsoport tagja, úgy e bizonyítékok felhasználása az adott vállalkozáshoz tartozó többi jogalany számára is megengedett.

- (23) Előfordulhat azonban, hogy az előző preambulumbekkezdésben említett felhasználás nem hátráltatja aránytalanul a versenyjog versenyhatóságok általi hatékony érvényesítését. Az ismertetésre vonatkozó, a (19) és a (20) preambulumbekkezdésben említett korlátozásoknak ezért alkalmazandónak kell lenniük azon bizonyítékok felhasználására is, amelyeket kizárólag a versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén szereztek meg. Ezenfelül a versenyhatóságtól a védelemhez való jog gyakorlásával összefüggésben megszerzett bizonyítékok nem válhatnak kereskedelem tárgyává. Ezért azon bizonyítékok felhasználásának lehetőségét, amelyeket kizárólag a versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén szereztek meg, azon természetes vagy jogi személyekre kell korlátozni, akik, illetve amelyek a védelemhez való jogukat gyakorolták, valamint – az előző preambulumbekkezdésben említettek szerint – az ő jogutódaira. Ez a korlátozás azonban nem zárja ki, hogy egy nemzeti bíróság az ezen irányelvben meghatározott feltételekkel elrendelje az adott bizonyíték ismertetését.
- (24) A kártérítési igény érvényesítésekor vagy a versenyhatósági vizsgálat kezdetén fennáll annak kockázata, hogy az érintett vállalkozások megsemmisítik vagy elrejtik azokat a bizonyítékokat, amelyek hasznosak lennének a károsultak kárigényének alátámasztásához. A bizonyítékok megsemmisítésének megelőzése, valamint az ismertetésre kötelező bírói végzések teljesítésének biztosítása érdekében lehetővé kell tenni a bíróságok számára, hogy kellő visszatartó erővel bírói szankciókat szabjanak ki. Ami az eljárás feleit illeti, a hátrányos következtetések kártérítési perben történő levonása különösen hatékony szankció lehet, és segíthet elkerülni a késedelmeket. Szankcionálni kell a bizalmas információk védelmére vonatkozó kötelezettség megszegését és az ismertetett információk visszaélészerű felhasználását is. Hasonlóképpen szankcionálni kell azt is, ha a versenyhatóság vizsgálatával kapcsolatos védelemhez való jog gyakorlása során, a versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén megszerzett információkat visszaélészerűen használják fel kártérítési perben.
- (25) Az 1/2003/EK rendelet 16. cikkének (1) bekezdése szerint amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot a Szerződés 101. vagy 102. cikkének hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot. A jogbiztonság fokozása, a Szerződésben szereplő említett rendelkezések következtelen alkalmazásának megelőzése, a kártérítési keresetek hatékonyságának és a pergazdaságosság fokozásának, valamint a vállalkozások és a fogyasztók körében a belső piac működésének javítása érdekében nem indokolt megengedni a nemzeti versenyhatóság vagy a felülvizsgáló bíróság által ugyanazon jogsértéshez kapcsolódó kártérítési kereset tárgyában hozott, a Szerződés 101. vagy 102. cikkének megsértését megállapító, jogerős határozat vitatását, függetlenül attól, hogy a keresetet az adott hatóság vagy felülvizsgáló bíróság tagállamában indítják-e vagy sem. Ugyanez irányadó a nemzeti versenyjogi rendelkezések megsértését megállapító határozatokra, amennyiben ugyanazon ügyben egymással párhuzamosan alkalmazzák a nemzeti és az uniós versenyjogot. A nemzeti versenyhatóságok és felülvizsgáló bíróságok versenyjogi jogsértést megállapító határozatainak e hatását a határozat rendelkező részére és a vonatkozó preambulumbekkezdésekre kell alkalmazni. Ez nem érinti a nemzeti bíróságoknak a Szerződés 267. cikke szerinti jogait és kötelezettségeit.

- (26) Az elévülési idő kezdetére, időtartamára, nyugvására vagy megszakadására vonatkozó nemzeti szabályok nem akadályozhatják aránytalanul a kártérítési keresetek indítását. Ez különösen azoknál a kereseteknél fontos, amelyek a jogsértés versenyhatóság vagy felülvizsgáló bíróság általi megállapításán alapulnak. Ezért fontos, hogy a károsultak egy versenyhatósági eljárás után is kártérítési keresetet tudjanak indítani a nemzeti és az uniós versenyjog érvényesítése érdekében.
- (27) Ha több vállalkozás közösen sérti meg a versenyjogi szabályokat (mint kartellek esetében), indokolt rendelkezni arról, hogy e közös jogsértők egyetemlegesen feleljenek a jogsértés által okozott kár egészéért. Ha a jogsértő vállalkozások egyike a saját részét meghaladó összeget térített meg, a közös jogsértőknek egymás közti viszonylatukban jogosultnak kell lenniük az ezt meghaladó rész visszakövetelésére. E részesedés mint az adott jogsértő relatív felelősségének meghatározása, valamint a vonatkozó feltételek (például forgalom, piaci részesedés vagy a kartellben játszott szerep) az alkalmazandó nemzeti jog tárgykörébe tartoznak, a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvének tiszteletben tartása mellett.
- (28) Azok a vállalkozások, amelyek engedékenységi program keretében együttműködnek a versenyhatóságokkal, kulcsszerepet játszanak a titkos kartellek által elkövetett jogsértések felderítésében és e jogsértések felszámolásában, és ezáltal gyakran enyhítik azt a kárt, amely a jogsértés folytatódása esetén bekövetkezett volna. Ezért indokolt olyan rendelkezést hozni, amely alapján azok a vállalkozások, amelyeket valamely versenyhatóság engedékenységi program keretében mentesített a bíróságok alól, védelmet élveznek a kártérítési keresetek túlzott veszélyével szemben, figyelembe véve, hogy a versenyhatóság jogsértést megállapító határozata a mentességben részesülő fél tekintetében még azelőtt jogerőre emelkedhet, hogy más, mentességben nem részesülő vállalkozások tekintetében jogerőre emelkedne. Indokolt ezért, hogy a mentességben részesülő fél főszabály szerint mentesüljön a teljes kárért való egyetemleges felelősség alól, és hogy hozzájárulása ne haladja meg a saját közvetlen vagy közvetett vásárlóinak – avagy vásárlói kartell esetén saját közvetlen vagy közvetett beszállítóinak – okozott kár összegét. Amennyiben egy kartell a jogsértő vállalkozások vásárlóin/beszállítóin kívül másoknak is kárt okozott, úgy a mentességben részesülő fél hozzájárulása nem haladhatja meg a kartell által okozott kárért fennálló relatív felelősségét. Ezt az arányt ugyanazon szabályok alapján kell meghatározni, mint a jogsértő vállalkozások közötti arányt (a fenti (27) preambulumbekzdés). A mentességben részesülő felet csak akkor indokolt teljes mértékben felelőssé tenni a saját közvetlen vagy közvetett vásárlóin vagy beszállítóin kívüli károsultak irányában, ha utóbbiak a többi jogsértő vállalkozástól nem tudnak teljes kártérítéshez jutni.
- (29) A nemzeti vagy uniós versenyjog megsértése következtében károsult fogyasztóknak és vállalkozásoknak joguk van a felmerült kár és az elmaradt haszon megtérítésére. A felmerült kár a ténylegesen kifizetett összeg és a jogsértés elmaradása esetén fizetendő ár különbségéből számítható ki. Amennyiben a károsult az árnövelést – részben vagy egészben – saját vásárlóira áthárította, és ezáltal csökkentette a felmerült veszteséget, akkor az áthárított veszteség már nem testesít meg olyan kárt az áthárító fél oldalán, amelyért azt kárpótolni kellene. Ezért főszabály szerint lehetővé kell tenni a jogsértő vállalkozás számára, hogy a kártérítési igény elleni védekezésékként arra hivatkozzon, hogy a felmerült kárt továbbhárították. Indokolt előírni, hogy amennyiben a jogsértő vállalkozás védekezésékként a továbbhárításra hivatkozik, úgy bizonyítania kell az árnövelés továbbhárításának tényét és mértékét.

- (30) Egy olyan helyzetben azonban, ahol az árnövelést olyan személyekre hárították át, akik jogilag nem képesek kártérítési igényt érvényesíteni, nem engedhető meg, hogy a jogsértő vállalkozás védekezésésként a továbbhárításra hivatkozzon, ugyanis ez mentesítené őt az általa okozott kárért való felelősség alól. Ezért ha egy konkrét ügyben továbbhárításon alapuló védekezés merül fel, a perben eljáró bíróságnak értékelnie kell, hogy azok a személyek, akikre az árnövelést feltételezhetően továbbhárították, jogilag képesek-e kártérítési igény érvényesítésére. Noha a közvetett vásárlók jogosultak kártérítést igényelni, az oksági összefüggésre vonatkozó, az uniós jog alapelveivel összhangban alkalmazott nemzeti szabályokból (ideértve az előreláthatóságra és az oksági láncban való távolságra vonatkozó szabályokat) következhet az, hogy bizonyos (például a beszállítói láncnak a jogsértéstől távol eső szintjén elhelyezkedő) személyek egy adott ügyben jogilag nem képesek kártérítést igényelni. A bíróság érdemben csak annak megállapítását követően fogja értékelni a továbbhárításon alapuló védekezést, hogy az a személy, akire az árnövelést feltételezhetően továbbhárították, jogilag képes kártérítést igényelni.
- (31) Azok a fogyasztók és vállalkozók, akikre a felmerült kárt áthárították, olyan kárt szenvedtek el, amelyet a nemzeti vagy uniós versenyjog megsértése okozott. Bár ezt a kárt meg kellene térítenie a jogsértő vállalkozásnak, különös nehézségeket okozhat a fogyasztók és vállalkozások számára a kár mértékének bizonyítása, ha ők maguk nem vásároltak a jogsértő vállalkozástól. Ezért indokolt előírni, hogy amennyiben a kárigény léte vagy a megítélendő kártérítés összege attól függ, hogy a jogsértő vállalkozás közvetlen vásárlója által megfizetett árnövelést áthárították-e, illetve milyen mértékben hárították át a közvetett vásárlóra, úgy utóbbi által bizonyítottak kell tekinteni azt, hogy az adott közvetlen vásárló által megfizetett árnövelést az ő szintjére továbbhárították, feltéve, hogy képes *prima facie* bizonyítékot szolgáltatni a továbbhárítás megtörténtére vonatkozóan. Indokolt továbbá meghatározni, hogy milyen feltételek mellett kell úgy tekinteni, hogy a közvetett vásárló ilyen *prima facie* bizonyítékot szolgáltatott. Ami a továbbhárítás számszerűsítését illeti, a nemzeti bíróságnak jogosultnak kell lennie annak felbecslésére, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben milyen arányban hárították tovább az árnövelést a közvetett vásárlók szintjére. A jogsértő vállalkozásnak meg kell engedni, hogy bizonyítékot terjesszen elő annak alátámasztására, hogy a felmerült kárt nem, vagy nem teljes egészében hárította tovább.
- (32) A versenyjogi jogsértések gyakran az áruk értékesítésének vagy a szolgáltatások nyújtásának feltételeit és árait érintik, és árnöveléshez, illetve egyéb károkhoz vezetnek a jogsértő vállalkozások vásárlóinak oldalán. A jogsértés érintheti a jogsértő vállalkozás részére történő beszállításokat is (például egy vásárlói kartell esetében). Az ezen irányelvben foglalt szabályoknak, különösen a továbbhárításra vonatkozó szabályoknak erre az esetre is vonatkozniuk kell.
- (33) Kártérítési keresetet indíthat a jogsértő vállalkozástól árut vásárló vagy szolgáltatást igénybe vevő károsult, illetve a beszállítói lánc alsóbb szintjein elhelyezkedő vásárló. Az ilyen egymáshoz kapcsolódó eljárások során hozott határozatok következetessége, és ily módon annak biztosítása érdekében, hogy a nemzeti vagy uniós versenyjog megsértése révén okozott kár teljesen megtérüljön és a jogsértő vállalkozásnak ne kelljen olyan kárt megtérítenie, amely nem merült fel, a nemzeti bíróságoknak – az uniós és a nemzeti jog által megengedett mértékben – kellően figyelembe kell venniük az egymással összefüggő kereseteket és az azok alapján hozott határozatokat, különösen akkor, ha bebizonyosodott az árnövelés áthárítása. Ez nem érintheti azon személyek védelemhez, hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való

alapvető jogait, akik e bírósági eljárásokban nem vettek részt félként. Amennyiben különböző tagállamok bírósági tárgyalnak ilyen kereseteket, úgy az eljárások az 1215/2012/EK rendelet 30. cikke értelmében egymással összefüggőnek tekinthetők. E rendelkezés értelmében az a nemzeti bíróság, amelyik előtt az ügy később indult, felfüggesztheti az eljárást, vagy bizonyos körülmények fennállása esetén megállapíthatja joghatóságának hiányát.

- (34) Miután a károsult bizonyította, hogy őt versenyjogi jogsértés következtében kár érte, a kár mértékét is bizonyítani kell ahhoz, hogy kártérítésben részesüljön. Az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítése során különös hangsúly helyeződik a tényekre, ami összetett gazdasági modellek alkalmazását teheti szükségessé. Ez gyakran nagyon költséges, és nehézségeket okoz a károsultaknak az igényük bizonyításához szükséges adatok beszerzését illetően. Ily módon az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítése lényegi akadály lehet annak, hogy a károsultak kártérítéshez jussanak az elszenvedett kárért.
- (35) Az információs aszimmetria és az antitröszt szabályok megsértésével okozott kár számszerűsítésével kapcsolatos egyes nehézségek orvoslása, valamint a kártérítési igények hatékonyságának biztosítása érdekében indokolt azt vélelmezni, hogy egy kartell által elkövetett jogsértés esetében a jogsértés kárt okozott, különösen az arra gyakorolt hatás révén. Az ügy tényállásától függően ez azt jelenti, hogy a kartell árnövekedést váltott ki, vagy megakadályozta azt az árcsökkenést, amely a jogsértés hiányában egyébként bekövetkezett volna. A jogsértő vállalkozás számára lehetővé kell tenni e vélelem megdöntését. E megdönthető vélelmet indokolt a kartellekre korlátozni, tekintettel a kartell titkos jellegére, ami növeli az említett információs aszimmetriát, és megnehezíti a károsult számára a kár bizonyításához szükséges bizonyítékok beszerzését.
- (36) A versenyjogi jogsértés által okozott kár számszerűsítésére vonatkozó uniós szabályozás hiányában az egyes tagállamok nemzeti jogrendszere alapján a nemzeti bíróságok feladata a következők meghatározása: milyen követelményeket kell teljesítenie a károsultnak az elszenvedett kár összegének bizonyításához, milyen pontossággal kell bizonyítani ezt az összeget, mely módszerek használhatók az összeg számszerűsítéséhez, és milyen következményekkel jár az, ha a megállapított követelmények nem teljesülnek maradéktalanul. Az ilyen belföldi követelmények azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek azoknál, amelyek a hasonló belföldi keresetekre vonatkoznak (egyenértékűség elve), és a kártérítéshez való uniós jog gyakorlását sem tehetik túlságosan nehézé vagy gyakorlatilag lehetetlenné (tényleges érvényesülés elve). E tekintetben figyelemmel kell lenni a felek közötti információs aszimmetriára, valamint arra, hogy a kár számszerűsítése annak értékelését jelenti, hogy a szóban forgó piac hogyan alakult volna a jogsértés hiányában. Ezen értékelés keretében egy olyan helyzettel kell összehasonlítást végezni, amely fogalmilag hipotetikus, és így az értékelés sosem végezhető el teljes pontossággal. Ezért a nemzeti bíróságokat fel kell jogosítani arra, hogy felbecsüljék a versenyjogi jogsértés által okozott kár összegét.
- (37) A károsultakat és a jogsértő vállalkozásokat ösztönözni kell arra, hogy konszenzusos vitarendezési mechanizmusok (például alternatív vitarendezés, választottbírói eljárás vagy közvetítés) keretében állapodjanak meg a versenyjogi jogsértés által okozott kár megtérítéséről. E konszenzusos vitarendezésnek a lehető legtöbb károsult és jogsértő vállalkozásra kell kiterjednie. Ezen irányelv konszenzusos vitarendezésre vonatkozó rendelkezéseinek célja ezért az, hogy megkönnyítsék az ilyen mechanizmusok igénybevételét és növeljék azok hatékonyságát.

- (38) A kártérítési kereset megindítására vonatkozó elévülési idők miatt a károsultaknak és a jogsértő vállalkozásoknak adott esetben nincs elegendő idejük arra, hogy megállapodjanak a fizetendő kártérítésről. Ezért annak érdekében, hogy a nemzeti bíróság előtti eljárás megindítását megelőzően valóban lehetőségük legyen konszenzusos vitarendezési eljárás megindítására, a konszenzusos vitarendezési eljárás időtartamára rendelkezni kell az elévülési idő nyugvásáról.
- (39) Továbbá ha a felek azután döntenek a konszenzusos vitarendezési eljárás megindítása mellett, hogy ugyanazon igény vonatkozásában kártérítési per indult a nemzeti bíróság előtt, ez a bíróság felfüggesztheti eljárását a konszenzusos vitarendezési eljárás időtartamára. Az eljárás felfüggesztésének mérlegelésekor a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie a gyorsított eljárás lefolytatásához fűződő érdeket.
- (40) A konszenzusos vitarendezés ösztönzése érdekében indokolt, hogy az a jogsértő vállalkozás, amely konszenzusos vitarendezés alapján fizet kártérítést, ne legyen rosszabb helyzetben a többi jogsértővel szemben, mint amilyenben a konszenzusos vitarendezés nélkül lenne. Ez akkor történhetne meg, ha egy egyezséget kötő jogsértő még a konszenzusos egyezséget követően is egyetemlegesen felelne a jogsértés által okozott kárért. Ezért főszabály szerint nem indokolt, hogy egy egyezséget kötő jogsértő hozzájárulást fizessen az egyezségből kimaradó többi jogsértő felé, amennyiben utóbbiak annak a károsultnak fizetnek kártérítést, akivel az első jogsértő korábban egyezséget kötött. E szabályból eredően a károsult igénye csökken az okozott kárnak az egyezséget kötő jogsértőre eső részével. Ezt az arányt ugyanazon szabályok alapján kell meghatározni, mint a jogsértő vállalkozások közötti arányt (a fenti (27) preambulumbekzdés). E levonás nélkül az egyezségből kimaradó jogsértőket aránytalanul érintené az az egyezés, amelynek nem voltak részesei. Az egyezséget kötő jogsértőnek ugyanakkor kártérítést kell fizetnie akkor, ha ez az egyetlen lehetőség arra, hogy a károsult teljes kártérítéshez jusson.
- (41) Ha az egyezséget kötő jogsértőktől olyan károk megtérítéséhez való hozzájárulást követelnek, amelyeket később az egyezségből kimaradó jogsértők megfizetnek, a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie a konszenzusos egyezés alapján már kifizetett kártérítést, szem előtt tartva azt, hogy a jogsértés teljes tárgyi, időbeli és földrajzi hatóköre nem szükségképpen terjed ki azonos mértékben mindegyik jogsértőre.
- (42) Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és szem előtt tartja az Európai Unió Alapjogi Chartájában meghatározott elveket.
- (43) Mivel az uniós versenyjogi szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetek megtérítésére vonatkozó uniós joggal kapcsolatos eltérő nemzeti politikai döntések és jogszabályok nem tudnák biztosítani a Szerződés 101. és 102. cikkének teljes érvényesülését és a belső piac megfelelő működését a vállalkozások és a fogyasztók számára, e célok tagállami szinten nem érhetők el megfelelően, és ezért a Szerződés 101. és 102. cikkének hatékony és következetes alkalmazásának követelménye miatt uniós szinten jobban megvalósíthatók. Az Európai Parlament és a Tanács ezért az Európai Unióról szóló Szerződés 5. cikkében megfogalmazott szubszidiaritás elvével összhangban elfogadja ezt az irányelvet. Az említett cikkben foglalt arányossági elvvel összhangban az irányelv nem lépi túl a szóban forgó célkitűzések eléréséhez szükséges mértéket.

- (44) A tagállamok és a Bizottság magyarázó dokumentumokról szóló 2011. szeptember 28-i együttes politikai nyilatkozatának⁵⁵ megfelelően a tagállamok vállalták, hogy indokolt esetben az átültető intézkedéseikről szóló értesítéshez az irányelv egyes elemei és az azt átültető nemzeti jogi eszköz megfelelő részei közötti kapcsolatot magyarázó egy vagy több dokumentumot mellékelnek. Ezen irányelv tekintetében a jogalkotó az ilyen dokumentum(ok) megküldését indokoltnak tekinti.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

I. FEJEZET

HATÁLY ÉS FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. cikk

Az irányelv hatálya

- (1) Ez az irányelv bizonyos, annak biztosításához szükséges szabályokat határoz meg, hogy a Szerződés 101. vagy 102. cikkének vagy a nemzeti versenyjognak a megsértése következtében kárt szenvedett bármely személy hatékonyan érvényesíthesse az elszenvedett kár teljes megtérítésére vonatkozó jogát. Ezenfelül olyan szabályokat is megállapít, amelyek a torzulásoktól mentes belső piaci verseny erősítése mellett elhárítják a belső piac megfelelő működésének akadályait azáltal, hogy az Unió egész területén azonos szintű védelmet biztosítanak az ilyen kárt elszenvedett valamennyi személynek.
- (2) Ez az irányelv továbbá olyan szabályokat is meghatároz, amelyek tárgya a versenyjogi szabályok versenyhatóságok általi végrehajtásának összehangolása e szabályok nemzeti bíróságokhoz benyújtott kártérítési keresetek útján történő érvényesítésével.

2. cikk

A teljes kártérítéshez való jog

- (1) Az uniós vagy a nemzeti versenyjog megsértése következtében kárt elszenvedett bármely személy követelheti e kár teljes körű megtérítését.
- (2) A teljes kártérítés eredményeként a károsult félnek abba a helyzetbe kell kerülnie, amelybe a jogsértés hiányában került volna. A kártérítés tehát a felmerült kár és az elmaradt haszon megtérítését, valamint a kár felmerülésétől az adott kár tekintetében fizetett kártérítés tényleges megfizetésének időpontjáig számított kamatokat tartalmazza.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy a károsultak hatékonyan érvényesíthessék kártérítési igényeiket.

---

⁵⁵ HL C 369., 2011.12.17., 14. o.

3. cikk

A tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elve

A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési keresetekre vonatkozó valamennyi nemzeti szabály és eljárás kialakítása és alkalmazása garantálja azt, hogy valamennyi károsult hatékonyan gyakorolhassa a versenyjogi jogsértés által okozott kár teljes megtérítéséhez fűződő jogát. A Szerződés 101. vagy 102. cikkének megsértésén alapuló kártérítési keresetekre vonatkozó nemzeti szabályok és eljárások nem lehetnek kedvezőtlenebbek a károsultra nézve, mint a belső jog szerinti hasonló keresetekre vonatkozó szabályok és eljárások.

4. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában:

- (1) „versenyjogi jogsértés”: a Szerződés 101. vagy 102. cikkének, vagy a (2) bekezdés értelmében vett nemzeti versenyjognak a megsértése;
- (2) „nemzeti versenyjog”: a nemzeti jog azon rendelkezései, amelyek célja alapvetően megegyezik a Szerződés 101. és 102. cikkének céljával, és amelyeket az 1/2003/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében egyazon ügyben, az uniós versenyjoggal párhuzamosan alkalmaznak;
- (3) „kártérítési kereset”: a nemzeti jog szerinti olyan kereset, amelyben a károsult kártérítési igényt terjeszt egy nemzeti bíróság elé; a kifejezés azokat a kereseteket is jelölheti, amelyekben egy vagy több károsult nevében eljáró személy terjeszt kártérítési igényt egy nemzeti bíróság elé, amennyiben a nemzeti jog ezt lehetővé teszi;
- (4) „kártérítési igény”: versenyjogi jogsértés által okozott kár megtérítésére irányuló igény;
- (5) „károsult”: kártérítési igénnyel fellépő bármely személy;
- (6) „nemzeti versenyhatóság”: az 1/2003/EK rendelet 35. cikke értelmében a Szerződés 101. és 102. cikkének alkalmazásáért felelős, valamely tagállam által kijelölt hatóság;
- (7) „versenyhatóság”: a Bizottság vagy valamely nemzeti versenyhatóság;
- (8) „nemzeti bíróság” vagy „bíróság”: a Szerződés 267. cikke szerinti tagállami bíróság vagy törvényszék;
- (9) „felülvizsgáló bíróság”: olyan nemzeti bíróság, amely jogosult a nemzeti versenyhatóság határozatainak felülvizsgálatára, és ennek keretében jogosult lehet a Szerződés 101. vagy 102. cikke megsértésének megállapítására is;
- (10) „jogsértést megállapító határozat”: a versenyhatóság vagy a felülvizsgáló bíróság versenyjogi jogsértést megállapító határozata;
- (11) jogsértést megállapító, „jogerős” határozat: a versenyhatóságnak vagy a felülvizsgáló bíróságnak a jogsértést megállapító olyan határozata, amely már nem vizsgálható felül;

- (12) „kartell”: két vagy több versenytárs közötti olyan megállapodás és/vagy összehangolt magatartás, amelynek célja a versenytársak versennyel kapcsolatos piaci magatartásának összehangolása és/vagy a versenyre vonatkozó paraméterek befolyásolása olyan tevékenységeken keresztül, mint a vételi vagy eladási árak vagy egyéb kereskedelmi feltételek rögzítése vagy összehangolása, a termelési vagy értékesítési kvóták felosztása, a piac és a vásárlók felosztása, ideértve az ajánlattételben való összejátszást, az import- vagy exportkorlátozásokat és/vagy más versenytársak elleni versenyellenes tevékenységeket;
- (13) „engedékenységi program”: olyan program, amely alapján valamely titkos kartell tagja – a kartellben résztvevő többi vállalkozástól függetlenül – közreműködik a versenyhatósági vizsgálatban oly módon, hogy önként bejelenti, hogy tudomása van a kartellról, és ismerteti az abban játszott szerepét, és ezért cserébe teljesen vagy részben mentesül a kartell miatt kiszabásra kerülő bírságok alól;
- (14) „engedékenységre vonatkozó társasági nyilatkozat”: egy vállalkozás által vagy nevében a versenyhatóság felé önkéntesen tett szóbeli vagy írásbeli nyilatkozat, amelyben a vállalkozás bejelenti, hogy tudomása van egy titkos kartellról, és ismerteti az abban játszott szerepét, és amely kifejezetten a hatósághoz való eljuttatás érdekében készül azzal a céllal, hogy a Szerződés 101. cikkének vagy a nemzeti jog megfelelő rendelkezésének alkalmazására vonatkozó engedékenységi program keretében a bejelentő teljesen vagy részben mentesüljön a bírságok alól; nem tartoznak ide a versenyhatósági eljárástól függetlenül létező dokumentumok vagy információk (a továbbiakban: korábban már meglévő információk);
- (15) „vitarendezési beadvány”: egy vállalkozás által vagy nevében a versenyhatóság felé – kifejezetten a hatósághoz gyorsított eljárás alkalmazása céljából benyújtott hivatalos kérelemként – tett önkéntes bejelentés, amelyben a vállalkozás elismeri a Szerződés 101. cikkének vagy a nemzeti jog megfelelő rendelkezésének megsértésében való részvételét és a jogsértésért fennálló felelősségét;
- (16) „árnövelés”: a ténylegesen fizetett és a versenyjogi jogsértés hiányában alkalmazandó ár közötti, pozitív előjelű különbség;
- (17) „konszenzusos egyezség”: olyan megállapodás, amely alapján konszenzusos vitarendezést követően kártérítés megfizetésére kerül sor.

II. FEJEZET

A BIZONYÍTÉKOK ISMERTETÉSE

5. cikk

A bizonyítékok ismertetése

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a felperes olyan, ésszerűen rendelkezésre álló tényeket és bizonyítékokat ismertett, amelyek alapján valószínűsíthető, hogy a felperes vagy az általa képviselt felek kárt szenvedtek az alperes versenyjogi jogsértése következtében, úgy a nemzeti bíróságok az e fejezetben meghatározott feltételeknek megfelelően kötelezhetik az alperest vagy a harmadik felet a bizonyítékok ismertetésére, függetlenül attól, hogy ez a bizonyíték egyúttal szerepel-e egy versenyhatóság aktájában vagy sem. A tagállamok biztosítják, hogy a

bíróságok az alperes kérelmére a felperest vagy a harmadik felet is kötelezhessék a bizonyítékok ismertetésére.

E rendelkezés nem érinti a nemzeti bíróságoknak az 1206/2001/EK tanácsi rendelet szerinti jogait és kötelezettségeit.

- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok elrendeljék a bizonyítékok (1) bekezdés szerinti ismertetését, ha az ismertetést kérő fél
  - a) bizonyította, hogy a másik fél vagy harmadik fél ellenőrzése alatt álló bizonyítékok relevánsak kárigényének vagy ellenkérelmének alátámasztása szempontjából; valamint
  - b) az ésszerűen rendelkezésre álló tények alapján a lehető legpontosabban és legszűkebben megjelölte ezeket a bizonyítékokat vagy bizonyítékkategóriákat.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok az arányos mértékre korlátozzák a bizonyítékok ismertetését. Annak meghatározásakor, hogy a fél által kérelmezett ismertetés arányos-e, a nemzeti bíróságok figyelembe veszik valamennyi fél és az érintett harmadik felek jogos érdekeit. Különösen figyelembe veszik a következőket:
  - a) az állítólagos versenyjogi jogsértés megtörténtének valószínűsége;
  - b) az ismertetés terjedelme és költségei, különösen az érintett harmadik felek vonatkozásában;
  - c) az, hogy az ismertetendő bizonyíték tartalmaz-e bizalmas információkat (különösen harmadik felek tekintetében), és milyen intézkedések védik e bizalmas információkat; valamint
  - d) amennyiben a jogsértést versenyhatóság vizsgálja vagy vizsgálta, úgy az, hogy a kérelmet kifejezetten az ilyen dokumentumok jellegére, tárgyára vagy tartalmára figyelemmel fogalmazták-e meg, és nem általánosan megfogalmazott, a versenyhatósághoz benyújtott vagy a versenyhatóság aktájában szereplő dokumentumokra vonatkozó kérelemről van-e szó.
- (4) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy hatékony intézkedések álljanak a nemzeti bíróságok rendelkezésére a bizalmas információk lehető legszélesebb körű védelmének garantálása érdekében, annak egyidejű biztosítása mellett, hogy az ilyen információkat tartalmazó bizonyítékok rendelkezésre álljanak a kártérítési perekben.
- (5) A tagállamok meghozzák az olyan kiváltságok és egyéb jogosultságok teljes érvényesülésének biztosításához szükséges intézkedéseket, amelyek alapján a felek nem kötelezhetők bizonyítékok ismertetésére.
- (6) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben bíróságaik anélkül jogosultak az ismertetés elrendelésére, hogy meghallgatnák azt a személyt, akivel szemben az ismertetést kérelmezték, az ilyen végzésben foglaltak teljesítésének elmulasztása miatt nem szabható ki büntetés mindaddig, amíg annak címzettjét a bíróság meg nem hallgatta.
- (7) A bizonyítékok közé tartozik az ügygel foglalkozó nemzeti bíróság által elfogadható valamennyi bizonyítéktípus, különösen a dokumentumok és az információkat tartalmazó minden egyéb tárgy, függetlenül az információkat tároló adathordozó típusától.
- (8) A (4) bekezdésben meghatározott kötelezettségek és a 6. cikkben meghatározott korlátozások sérelme nélkül, ez a cikk nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy

olyan szabályokat tartsanak fenn vagy vezessenek be, amelyek a bizonyítékok szélesebb körű ismertetését eredményeznék.

6. cikk

A versenyhatóság aktájában szereplő bizonyítékok ismertetésére vonatkozó korlátozások

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési keresetek tekintetében a nemzeti bíróságok soha ne kötelezhessenek egy felet vagy egy harmadik felet a következő bizonyítékkategóriák bármelyikének ismertetésére:
  - a) engedékenységre vonatkozó társasági nyilatkozatok; valamint
  - b) vitarendezési beadványok.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési keresetek tekintetében a nemzeti bíróságok csak azután rendelhessék el a következő bizonyítékkategóriák ismertetését, hogy a versenyhatóság lezárta eljárását, vagy az 1/2003/EK rendelet 5. cikkében vagy III. fejezetében említett határozatot hozott:
  - a) valamely természetes vagy jogi személy által kifejezetten versenyhatósági eljárás céljára előállított információk;
  - b) valamely versenyhatóság által, annak eljárása során összeállított információk.
- (3) A versenyhatóság aktájában szereplő, e cikk (1) és (2) bekezdésében felsorolt egyik kategóriába sem tartozó bizonyítékok ismertetése bármikor elrendelhető kártérítési perekben.

7. cikk

A kizárólag valamely versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén megszerzett bizonyítékok felhasználására vonatkozó korlátozások

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a 6. cikk (1) bekezdésében felsorolt kategóriák egyikébe tartozó olyan bizonyítékok, amelyeket valamely természetes vagy jogi személy kizárólag az 1/2003/EK rendelet 27. cikke vagy a nemzeti jog megfelelő rendelkezései szerinti védelemhez való jogának gyakorlása során, valamely versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén szerzett meg, kártérítési perekben ne legyenek felhasználhatók.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a 6. cikk (2) bekezdésében felsorolt kategóriák egyikébe tartozó olyan bizonyítékok, amelyeket valamely természetes vagy jogi személy kizárólag az 1/2003/EK rendelet 27. cikke vagy a nemzeti jog megfelelő rendelkezései szerinti védelemhez való jogának gyakorlása során, valamely versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén szerzett meg, kártérítési perekben ne legyenek felhasználhatók mindaddig, amíg az adott versenyhatóság le nem zárta az eljárást vagy nem hozott az 1/2003/EK rendelet 5. cikkében vagy III. fejezetében említett határozatot.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy az olyan bizonyítékokat, amelyeket valamely természetes vagy jogi személy kizárólag az 1/2003/EK rendelet 27. cikke vagy a nemzeti jog megfelelő rendelkezései szerinti védelemhez való jogának gyakorlása során, valamely versenyhatóság aktájához való hozzáférés révén szerzett meg, és amelyek felhasználását e cikk (1) vagy (2) bekezdése nem zárja ki, kártérítési perben

csak az adott személy, illetve annak természetes vagy jogi személy jogutódja (az igényt megszerző személyt is ideértve) használhassa fel.

8. cikk

Szankciók

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok szankciókat szabhassanak ki a felekre, harmadik felekre és jogi képviselőkre az alábbi esetekben:
- a) a bíróság ismertetésre vonatkozó végzése teljesítésének elmulasztása vagy megtagadása;
  - b) releváns bizonyíték megsemmisítése, feltéve, hogy a megsemmisítés időpontjában:
    - i. a megsemmisítő fél félként versenyhatósági eljárásban vett vagy vesz részt a kártérítési kereset alapjául szolgáló magatartással kapcsolatban; vagy
    - ii. a megsemmisítő fél tudta vagy ésszerűen tudnia kellett volna, hogy a nemzeti bíróság előtt kártérítési kereset benyújtására került sor, és hogy a bizonyíték jelentőséggel bír a kártérítési igény vagy az azzal szembeni ellenkérelemben foglaltak bizonyítása során; vagy
    - iii. a megsemmisítő fél tudta, hogy a bizonyíték jelentőséggel bír az általa vagy ellene indított, folyamatban lévő vagy jövőbeli kártérítési keresetekkel kapcsolatban;
  - c) bizalmas információt védelmező bírósági végzésben megfogalmazott kötelezettségek teljesítésének elmulasztása vagy megtagadása; vagy
  - d) az e fejezetben meghatározott bizonyítékismertetési joggal, illetve az e jog alapján megszerzett bizonyítékokkal és információkkal való visszaélés.
- (2) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemzeti bíróságok által kiszabható szankciók hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek legyenek. A kártérítési perben részt vevő fél magatartását illetően a nemzeti bíróságok által alkalmazható szankciók közé tartozik a hátrányos jogkövetkezmények alkalmazása, például a szóban forgó kérdés bizonyított voltának vélelmezése, az igények és az ellenkérelmek részleges vagy teljes elutasítása, valamint a költségek megfizetésére kötelezés lehetősége.

III. FEJEZET

A NEMZETI HATÁROZATOK HATÁLYA, ELÉVÜLÉSI IDŐK, EGYETEMLEGES FELELŐSSÉG

9. cikk

A nemzeti határozatok hatálya

A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a nemzeti bíróságok a Szerződés 101. vagy 102. cikkén vagy a nemzeti versenyjogon alapuló kártérítési kereset ügyében olyan megállapodásokat, döntéseket vagy gyakorlatokat bírálnak el, amelyek már valamely nemzeti versenyhatóság vagy felülvizsgáló bíróság jogsértést megállapító, jogerős határozatának tárgyát képezték, úgy e bíróságok ne hozhassanak az ilyen jogsértést megállapító határozattal ellentétes határozatot. Ez a kötelezettség nem érinti a Szerződés 267. cikke szerinti jogokat és kötelezettségeket.

10. cikk

Elévülési idők

- (1) A tagállamok e cikkkel összhangban meghatározzák a kártérítési keresetek indításának elévülési idejére vonatkozó szabályokat. E szabályok meghatározzák, hogy mikor kezdődik és meddig tart az elévülési idő, és mely körülmények fennállása esetén van lehetőség annak megszakadására vagy nyugvására.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az elévülési idő ne kezdődjön meg azelőtt, hogy a károsultnak tudomása lenne vagy ésszerűen elvárható módon tudnia kellene a következőkről:
  - i. a jogsértő magatartás,
  - ii. e magatartásnak az uniós vagy a nemzeti versenyjog megsértéseként való minősülése;
  - iii. az a tény, hogy a jogsértés neki kárt okozott; valamint
  - iv. a kárt okozó jogsértő személyazonossága.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy az elévülési idő ne kezdődjön meg a folytatólagos vagy ismétlődő jogsértés megszűnésének napja előtt.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési kereset megindításának elévülési ideje legalább öt év legyen.
- (5) A tagállamok biztosítják, hogy az elévülési idő nyugvására kerüljön sor, ha valamely versenyhatóság intézkedést fogad el a kártérítési kereset alapjául szolgáló jogsértéssel kapcsolatos vizsgálat vagy eljárás tekintetében. A nyugvási idő legkorábban a jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedése vagy az eljárás egyéb módon történő befejezése után egy évvel érhet véget.

Egyetemleges felelősség

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a versenyjogi jogsértést közös magatartással előidéző vállalkozások egyetemlegesen feleljenek a jogsértés által okozott kárért: a jogsértő vállalkozások mindegyike köteles a kárt teljes mértékben megtéríteni, és a károsult bármelyiküktől teljes kártérítést követelhet mindaddig, amíg kárát teljes mértékben meg nem térítették.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az a vállalkozás, amelyet valamely versenyhatóság engedékenységi program keretében mentesített a bírságok alól, csak akkor legyen felelős a közvetlen vagy közvetett vásárlóin vagy beszállítóin kívüli egyéb károsultak felé, ha e károsultak bizonyítják, hogy nem tudnak teljes kártérítéshez jutni azon egyéb vállalkozásoktól, amelyek az adott versenyjogi jogsértésben részt vettek.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy egy jogsértő vállalkozás bármely más jogsértő vállalkozástól behajthassa a jogsértés által okozott kárért fennálló relatív felelősségükre tekintettel meghatározott összeget. Az olyan vállalkozás által fizetett hozzájárulás összege, amelyet valamely versenyhatóság engedékenységi program keretében mentesített a bírságok alól, nem haladhatja meg az általa a saját közvetlen vagy közvetett vásárlóinak vagy beszállítóinak okozott kár összegét.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a jogsértés a jogsértő vállalkozások közvetlen vagy közvetett vásárlóin vagy beszállítóin kívüli egyéb károsultaknak is kárt okozott, úgy a mentességben részesülő fél hozzájárulásának összegét a kárért fennálló relatív felelősségére tekintettel határozzák meg.

IV. FEJEZET

AZ ÁRNÖVELÉS TOVÁBBHÁRÍTÁSA

A továbbhárításon alapuló védekezés

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési kereset alperese a kárigénnyel szembeni védekezésként arra hivatkozhat, hogy a felperes részben vagy egészben továbbhárította a jogsértésből eredő árnövelést. Az árnövelés továbbhárításának megtörténtével kapcsolatos bizonyítási terhet az alperes viseli.
- (2) Amennyiben az árnövelést a beszállítói lánc következő szintjén lévő olyan személyekre hárították át, akik jogilag nem képesek kártérítést igényelni az elszenvedett kárért, az alperes védekezésként nem hivatkozhat az előző bekezdésben említettekre.

13. cikk

Közvetett vásárlók

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben kártérítési perben a kárigény léte vagy a megítélendő kártérítés összege attól függ, hogy az árnövelést továbbhárították-e a felperesre (illetve milyen mértékben), a továbbhárítás megtörténtével és mértékével kapcsolatos bizonyítási terhet a felperes viseli.
- (2) Az e cikk (1) bekezdésében említett helyzetben akkor kell a közvetett vásárló által bizonyítottak tekinteni a vele szembeni áthárítás megtörténtét, ha igazolta, hogy:
  - a) az alperes versenyjogi jogsértést követett el;
  - b) a jogsértés eredményeként árnövelés jelentkezett az alperes közvetlen vásárlójánál; valamint
  - c) a jogsértés tárgyát képező árucikkeket vagy szolgáltatásokat, illetve a jogsértés tárgyát képező árucikkek vagy szolgáltatások eredményeként létrejött vagy azokat tartalmazó árukat vagy szolgáltatásokat vásárolt.

A tagállamok biztosítják, hogy a bíróság jogosult legyen felbecsülni az árnövelés továbbhárításának mértékét.

Ez a rendelkezés nem érinti a jogsértő fél annak bizonyítására vonatkozó jogát, hogy az árnövelést nem, vagy nem teljes mértékben hárították át a közvetett vásárlóra.

14. cikk

Elmaradt haszon és beszállítói szinten elkövetett jogsértés

- (1) Az e fejezetben foglalt szabályok nem érintik a károsult azon jogát, hogy elmaradt hasznának megtérítését igényelje.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az e fejezetben foglalt szabályok értelemszerűen érvényesüljenek, ha a versenyjogi jogsértés a jogsértő vállalkozás beszállítói láncához kapcsolódik.

15. cikk

A beszállítói lánc különböző szintjein álló felperesek által benyújtott kártérítési keresetek

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési keresetet tárgyaló nemzeti bíróság – annak mérlegelésekor, hogy a 13. cikk alkalmazásából eredő bizonyítási kötelezettségnek eleget tettek-e – kellő mértékben figyelembe vegye az alábbiakat:
  - a) a beszállítói lánc különböző szintjein álló felperesek által benyújtott, ugyanazon versenyjogi jogsértésre vonatkozó kártérítési keresetek; vagy
  - b) az ilyen keresetek alapján hozott ítéletek.
- (2) E cikk nem érinti a nemzeti bíróságoknak az 1215/2012/EU rendelet 30. cikke szerinti jogait és kötelezettségeit.

V. FEJEZET

A KÁR SZÁMSZERŰSÍTÉSE

16. cikk

A kár számszerűsítése

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy kartell által okozott jogsértés esetén vélelmezett legyen az, hogy a jogsértés kárt okozott. A jogsértő vállalkozás jogosult e vélelem megdöntésére.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a kár számszerűsítéséhez megkövetelt tényállítási és bizonyítási szint, valamint bizonyítási teher ne tegye gyakorlatilag lehetetlenné vagy túlságosan nehézé a károsult kártérítéshez való jogának érvényesítését. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a bíróság jogosult legyen a kár összegének felbecslésére.

VI. FEJEZET

KONSZENZUSOS VITARENDEZÉS

17. cikk

A konszenzusos vitarendezés halasztó hatálya

- (1) A tagállamok biztosítják a kártérítési kereset indítására nyitva álló elévülési idő nyugvását a konszenzusos vitarendezési eljárás időtartamára. Az elévülési idő nyugvása csak azon felek esetében érvényesül, akik részt vesznek vagy részt vettek a konszenzusos vitarendezési eljárásban.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési keresetet elbíráló nemzeti bíróságok felfüggeszthessék az eljárást, amennyiben annak felei között az adott kártérítési kereset tárgyát képező igényt illetően konszenzusos vitarendezési eljárás van folyamatban.

18. cikk

A konszenzusos egyezség hatása a későbbi kártérítési keresetekre

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy konszenzusos egyezséget követően az egyezséget kötő károsult kártérítési igénye csökkenjen a résszel, amely a jogsértés által a károsultnak okozott kár tekintetében az egyezséget kötő jogsértőre jut. Az egyezségből kimaradó jogsértők a kártérítési igény fennmaradó részére vonatkozóan nem követelhetnek további összeget az egyezséget kötő jogsértőtől. Az egyezséget kötő jogsértő csak akkor kötelezhető kártérítés fizetésére az egyezséget kötő károsult felé, ha az egyezségből kimaradó jogsértők nem képesek megtéríteni a kártérítési igény fennmaradó részének megfelelő kárt.

- (2) Az egyes jogsértők hozzájárulásának meghatározásakor a nemzeti bíróságok megfelelően figyelembe veszik az adott jogsértő részvételével létrejött valamennyi korábbi konszenzusos egyezséget.

VII. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

19. cikk

Felülvizsgálat

A Bizottság legkésőbb [...]ig [öt évvel ezen irányelv átültetésére szabott határidő lejárta után] felülvizsgálja ezt az irányelvet, és jelentést tesz az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

20. cikk

Átültetés a nemzeti jogba

- (1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb [két évvel ezen irányelv elfogadása után]-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottság számára.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

- (2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguk azon főbb rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

21. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

22. cikk

Címzettek

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Strasbourgban,

az Európai Parlament részéről

a Tanács részéről

PÉNZÜGYI KIMUTATÁS

E javaslatnak nincsenek az EU költségvetését érintő vonzatai.